

Miként lehet szép női kebelt elérni.

A kebel szépsége a női bájok egyik legelőkelőbbje, melynek adományozásában a természet nem mutatja magát pazarlóan. Enneközt a hölgyek szívesen fogják tudomásul venni, hogy létezik egy oly teljesen ártatlan szer, melylyel a természet szelíd módon kísérlethető, hogy ebben a tekintetben kevésbé fukar legyen. E szer, mely a finom párisi hölgyvilágban már ismeretes, a **Ratió-féle PILULES ORIENTALES** használatából áll, mely pilulák a leghíresebb párisi orvosok által jóknak vannak elismerve és tényleg ama tulajdonsággal bírnak, hogy a női kebelt fejleszti és újra helyrehozzák, a szöveteit erősítik, a vállak csonttöréseit elcsontosítják és a kebel idősebbkorában általában diszkrét természetűt külsőtámasz. Hatása abban áll, hogy a tápláléknak plasztikai anyagokká való alakulását elősegíti, mely utóbbiak a melltájon megállapodnak. Az egyik-
J. RATIE, Pharmacieen, 5. Passage Verdau, Paris. Raktár Ausztria-Magyarországra: Budapest, **Török József** gyógyszer. Király-u. 12.

Legjobb és leghíresebb pipere hölgypor: a **La VELOUTINE**

Különleges Rizpor BISMUTTAL VEGYITVE **CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,** PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

Magyar királyi államvasutak. 1429. szám.

Pályázati hirdetés.
 A f. évben mintegy 1240 m³ mozdonyüzletre szükséges kemény vagy puhafa hulladék esetleg dorongfa szállítást biztosítani ohajjuk, miert is ennek szállítására nyilvános pályázatot hirdetünk. Az ajánlatok egy korán magyar okmánybéllyel ellátva, lepecsételve ezen külső felirattal: „Ajánlat kemény vagy puhafa hulladék esetleg dorongfa szállítására 1429/902. számhoz f. évi február hó 20-án déli 12 óráig átvezetésétől kezdve (VI., Teréz-kört 62., I. em. 5. sz.) a bánatpénz pedig, mely az ajánlott mennyiség értékének körülbelül 5%-a legyen, ugyanott a gyűjtőpénztárnál f. évi február hó 19-én déli 12 óráig teendő le. A szállítás bérmentve a m. kir. államvasutaknál érvényes levő 122:91/92 sz. általános, valamint a tűzfára vonatkozó 65465/92. számú különleges feltételek értelmében f. évi március havától kezdve f. é. december hó végéig arányos havi részletekben eszkezelendő. A puhafa, illetve keményfa hulladék (földeska) 50 c/m hozandó darabokban szállítandó. A szállítás után érlelve hozandó összegből egy tízed szálalék a nyugdíjnyújtás nem jogosítottak alapja javára levonásba hozatik. Az üzletből folyó bélyegilleték az 1881. évi XXVI. t. c. 10 §. értelmében rovatik le. Később beérkezett ajánlatok, vagy olyanok, a melyekben a megkívánt bánatpénz le nem tétetik, figyelembe nem vétetnek. Az üzletvezetőség.

SERRAVALLO 8984 CHINA-BORA VASSAL
 kitűnő helyreállító szer **gyengék, vérszegénység és lábbalmozások** számára. Ajánlja és használva orvosi kitűnőségeit. 1200-nál több orvosi elismeréssel.
 Kitérő 12. Kitérőve több arany és ezüst éremmel. Árak: 1/2 literes üveg K. 2.40, 1 literes üveg K. 4.40. Kapható minden gyógyszerárban. Serravallo J. gyógyszer. Triestben.

PEMETEFÜZÜKORKA
 rekedség köhögés és hurut ellen. ÁRA 60 fillér.
 Kapható minden gyógyszerárban.

A legjobb száj- és fogápoló-szerek.
STOMATIN - Fogpor (üvegdozsa) 1 kor. - Fogpaszta (doboz) 1-1 kor. - Fogkrém (tubusban) 70 fillér.
 Szájvíz (Cachou) szájdésinficáló, százszeresítő, elegáns, kis zsebuvegesében ára: 70 fillér.
 Hóni gyártmány, kapható mindenütt. Előre beküldő 3 kor. értékű rendelést bérmentve küld a **STOMATIN GYÁR, ZOMBORBAN.**

Kormánybiztos.
Technikum-Alteneburg S.-A.
 Gépészet, elektrotechnika és vegyészeti számára. 9008
 Tannműhely. - Műsor bérmentve.

1902 február. **302. sz.** 1902 február.
BUDAPESTI SZEMLE
 A M. Tud. Akadémia megbízásából szerkeszti **GYULAI PÁL.**
 TARTALOM:
 Hűsz év Horvátország történetéből. - H. Ö. - Az agrár kérdések és mozgalmak. (II.) - Németh Józseftől.
 Barabás Miklós emlékiratai. (II.) - Közl. Kézdi Kovács László.
 Halket Péter közkatoná esté Moshonalandban. Elbeszélés. (II.) Schreiner Olivia után, angolból. - H. R. J. től.
 Serédy Gábor. Regény. (I.) - Ifj. Korányi Frigyesztől.
 Költemények: Húú remény. - Léway Józseftől. - Ha kétvég... - Lecky Edw. W. után, angolból. - Szász Károlytól.
 Ördög Róbert. - Heinrich Gusztávól.
 Ertesítő: Farkas Jenő munkái. - vs. - la. - Farkas Jenő: Versek. Heccegő Jenő: Marion. Költemények. - o. - Pötöl-társaság. - i. - Felhívás a m. t. Akadémia könyvkiadó vállalatára. - Uj magyar könyvek.
 Megjelen évenként 12-szer, 10 ívnyi havi füzetekben. Előfizetési ára bérmentes küldéssel egész évre 24 korona félre 12 kor.
Franklin-Társulat
 magyar irod. intézet és könyvnyomda Budapestben.
 Franklin-Társulat nyomdája, (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.)

FÖLDVÁRY IMRE, Budapest,
 férfitáviraktára
 Kossuth Lajos-u. 18. és Kerepesi-út 9.
 Ajánl angol cylinder, divatos kemény és puha kalapot, jó szabású férfi-íngest, nyakkendőket, keztyűket és választékos. Árjegyzék. A világ legjobb Sám-fájának párja 1.50 kr.

GERMANDRÉE PORHANTÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTÁKBAN
 Francia szabadság. A szépség tükre, ideális illattal fellelőül tartós, egészséges és diszkrét. A Germandrée az arcbrőnek egészséges és üde színt ad. 1900-évi Párisi Világkiállítás: **ARANYÉREM** **MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS.** Kapható Török József gyógyszerárban Budapestben.

SEIDEL és NAUMANN-féle golyó-osapágyas **IDEAL** írógép
 decimal tabulátorral. Vezérképviselet Ausztria-Magyarországra részére:

HGH. SCHOTT és DONNATH
 Wien, III/S. Heumarkt 9.
 Budapesti képviselő: **SZENÁSY BÉLA** papíráruháza IV., Ferenciek-tere 9. 9309

MARGIT-CRÈME,
 mely vegyítiszta, sem higanyt, sem ólomot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhírű arzenikus pár nap alatt elhárított szepőt, májfoltot, pattanást, bőrtörést (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat, redőket, himlőbelyeket és az arcot hóhétté, simává és idejét varázsolja. Ár nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor. Margit hölgypor 1 kor. 20 fill., Margit szappan 70 fill. Margit foggép (Zahnpaste) 1 kor., Margit arcvíz 1 kor. Hamisítványok bíróság üldözöttek. - Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: **FÖLDES KELEMEN** gyógyszer. Arad.
 Budapesti főraktár: Török József féle gyógyszer. Király-u. 12. és Andrássy-út 20. Kapható minden gyógyszerárban. **Legjobb szepítő-szer.**

KIGYÓGYITOTT EPILEPSIA
 17 éves fiam születése óta borzasztó rohamokban szenved, a mint sokaknak Budapesten és a VII. kerületi rendőrségnél is ismeretes, mivel sokszor az utcán összeesett. Kigyógyítását köszönhetem **dr. Bereghy Józsefnek** Budapest, Aréna-út 7/b. Szalay Jánosné Peterdi-utca 11. sz.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER
 legújabb érvényes **SAVANYU-KÚT**

TANNINGENE a legjobb hajfestőszer szőkezők, barna és fekete színe. Ár 5 korona. Orvosiilag ajánlja. - Törvényesen védve. - Teljesen ártalmatlan.
OSAN antiszeptikus, konzerváló. Ár üvegekint 1 kor. 70 fillér. **OSAN-fogpor** doboza 88 fill. **OSAN-fogkefe** 60 fillér.
RÓZSATEJ a legjobb a legelőkelőbb szőpítő-szer üvege 2 kor. Balzsam-szappan hozzá 60 fill.
Frisch Napraforgó-olajszappanja 70 fill. és 1 k.
 Főüzletkölő hely: **Cserny J. Antal**, Bécs, XVIII., Carl Ludwig Strasse 6. - Magyarországi főraktár: **Török József** gyógyszerár, Budapest, VI. ker., Király-utca 12. - Asonkivil minden nagyobb gyógyszerárban és illatszertárban le kapható. Prospektus ingyen és bérmentve.

7. SZÁM. 1902. BUDAPEST, FEBRUÁR 16. 49. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával együtt) egész évre 24 korona félre 12 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 16 korona félre 8 * A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) egész évre 10 korona félre 5 * KÜLFÖLDI előfizetőknek a postai illetéget meg kell fizetni a kiadóhoz.

MOHAY SÁNDOR,
 AZ IGAZSÁGÜGYMINISZTERIUM ÚJ ÁLLAMTITKÁRA.

PARLAMENTI rendszer világában háromféle emelkedés van. A legrohamosabb út a magasba a **gyorsirók szerűm keresztül** vezet; a legbiztosabb érvényesülés így történik. A második mód, hogy az embert sokáig lássák a közügyek mezején; a nagyobb elpotyognak mellőle (részint a halál szedi el őket, részint elkopnak a felhasználás által). A tekintélynek bizonyos patinája fogja be az illetőt. Nincs rá semmi ok, hogy tekintélyes legyen (csak az, hogy régen van itt), de arra sincs semmi ok, hogy ne legyen tekintélyes. Az úgynevezett «sovány epochákban» sok ember jut fel így nagy polczokra.

A harmadik út, a zajtalan munka a bizottságokban. Érdeklődni a dolgok iránt, tanulmányozni azokat s lendíteni rajtuk a tapsok reménye nélkül, inkább csak a kötelességerzet, mint a feltűnési vágy és a díszőség kedvéért. A harmadik út görnyögős és lassú. A hírnév föl nem kapja sasszárnyaira a csendes munkást, legfeljebb egy-két szemtanú bólingat a fejével: «ejnye, de értelmes ember ez», aztán megint tovább-tovább minden alkalommal lép egyet előre, meghódít valakit és valóságos morzsákból rakja össze azt a piedestált, a melyen végre kimagaslik társai közül.

Mohay Sándor ezen az utóbbi módon lett a parlament egyik tekintélyes alakjává, a kit most az igazságügyi miniszterium államtitkári székére nevezett ki a király. Mikor Mohay Sándort 1886-ban Lukács Bélának vasuti elnökigazgatóvá kinevezése után Gyula-Fehérvár képviselőjének küldte fel, senki sem sejtette a szerény vidéki ügyvédet s az akkor még kedélyes «régí világ»-ban eleinte azért lett nevezetes, mert feltűnően hasonlított Krajszik Ferenc-

hez. Élezlapok és az akkor Mikszáth nyomán divatos országgyűlési karcolatok ebből szóték-fonták a tréfáikat.

A fiatal képviselő (akkor még csak 35 éves volt) soha se tartozott az úgynevezett «mezei hadak» közé, kik voltaképen a Waggon-Lits étkezőjében töltik le parlamenti pályájukat örökös úton haza és hazulról. Azon kevesek közé tartozott, a kik komolyan veszik ezt az

állást s összes idejüket és érdeklődésüket a parlament tárgyalásai kötvén le, a csekélynek látszó feladatokat is körültekintő gondnal, nagy szorgalommal és lelkiismeretességgel végzik.

Eleinte a mentelmi és összeférhetelenségi bizottságnak volt tagja és előadója, de már ebben a minőségben is erős jogi tudása tűnt fel. Egész lelkével esüggött a jogi életen.

Élénk részt vett az igazságügyi kérdések megvitatásában a klubban s mindig keserűleg fogta el, valahányszor a jogászok igazságait alá kellett rendelni a politikusok igazságának. Telivér szakember volt annak minden jellegző tulajdonságaival. Üres óráiban is örömmel kereste Szilágyi Dezső és Csemegi Károly társaságát s — úgy szólván — magába szítta a két nagy jogász eszméit, kik egy és ugyanazon korban éltek, ellentétben egymással, de mind a ketten nagy dícsőségére Verböczy országának.

Mohay törekeny, szikár alak, inkább középtermű, mint magas. Hosszú betegeskedés viselte meg testét, de szellemét épen ez erősítette meg. Mert mint az előző nemzedék sok nagy műveltségű emberét a börtön tette jeleseké, a betegeskedő Mohay ki nem mozdulhatván szobájából, tanulmányoknak szentelte idejét, megismervén az európai jogéletet és irodalmat oly alaposan, mint kivüle kevesen az élők közül. De Mohayt nem csak az orvosok nevelték nagy jogászá, hanem az élet is, mert mint gyakorló ügyvéd soha sem szűnt meg azzal kapcsolatban lenni.

Most ötvenéves, hajában már mutatkoznak a fehér szálak, de szelleme most a legfrissebb. Mint szónok sem jelentéktelen, tartalmas, egyszerű, világos és logikus. A rabulisztikának nem embere s abban, a mit mond, nincs semmi zűrzavar, a mi pedig a szak tudósokkal mintegy vele jár. Erős

Erdélyi fényképe után. MOHAY SÁNDOR.

judiciuma van. Érintkezésben egyszerű, nyájas, önmagát legyőző, disciplinált férfi, a kiben az önérték az erősek széhségével és türelmével párosul.

Ennyi s ilyen kiváló tulajdonságokat visz magával Mohay az államtitkári állásba, — mely a legnehezebb posztók közé tartozik. Ha a miniszter jelentékeny, akkor az államtitkár teljesen elhomályosodik mellette; ha pedig a miniszter jelentéktelen, akkor az államtitkár magas conceptióit meg nem értvén, azoknak érvényesülését, ha esetleg nem akadályozza is, de elő nem mozdítja. Baross Gábor se volt nagy államtitkár, — de nagy miniszter lett. Vörös László nagy népszerűségű volt mint államtitkár s talán épen azért nem lehetett eddig miniszterre.

Mohay emelkedése azonban lassúnak joggal nem mondható. Nagy készültsége nem sokáig maradt véka alatt. Szilágyi Dezső már a táblák decentralizációjánál táblabírói állással kínálta meg, a mit ő el nem vállalt, a parlamenti közvélemény pedig már a múlt országgyűlés elején több kiváló állásra emlegette, de egészségi állapota miatt akkor nagyobb felelősséggel járó föladatakra nem vállalkozhatott.

Mint politikust komolyság, higgadság jellemzi. A zűrzavaros helyzeteknél soha sem tartozott a kiaknázók csoportjába; szilárd liberalizmusa, mely lelkéből gyökerezik, megőrizte őt hosszú parlamenti pályáján az ingadozásoktól, hangulatoktól és kalandoktól, melyek gyakran válnak epidemiává a politikai élet forró égőve alatt.

Mohaynak csak a politikai munkások közt van története a lezajlott tizenhat évben; az intrikákban, palotacsinyekben és a kártyakeverésben nem volt része. Ő csak a tudását hozta a parlamentbe, de nem egyszersmind epéjét és szépségeit. Az ő kinevezése egy derék, becsületos életnek diadala, de nem a betetőzése. A tető még csak ezután következik.

Mohoray Pál.

Az új államtitkár főbb életrajzi adatait a következőkben ismertetjük:

Mohay Sándor erdélyi régi nemes család sarja, született 1851-ben Maros-Vásárhelytől. Középiskolai tanulmányait a gyulafehérvári katolikus főgimnáziumban, a jogiakat pedig a budapesti egyetemen végezte. 1875-ben jogtudori s ugyanazon évben ügyvédi oklevelet nyervén, ez időtől fogva Gyula-Fehérvárott, mint gyakorló ügyvéd működött. Mint ilyen 1876 óta az erdélyi római katolikus püspökségnek s később a gyula-fehérvári római katolikus káptalanok jogtanácsosa lett és képviselővé történt választásáig a gyula-fehérvári ügyvédi kamara titkári tisztét viselte. 1882-ben megnősült s példás családi élete még fokozta azt a köztiszteletet, mely közpályáján állandó kísérelje.

Élénk részt vett ügyvédségének, mint Alsó-Fehér vármegyének politikai és önkormányzati közéletében, mint városi képviselőtestületi, illetőleg törvényhatósági bizottsági tag. Mosonkára a városi képviselőtestület jogügyi bizottságának elnöke és a vármegyei közigazgatási bizottság tagja lett. A város társadalmi életében is előkelő szerephez jutott, éveken át vett részt a helyi lap szerkesztésében és minden politikai és közéleti mozgalomban. A gyula-fehérvári takarékpénztárnak éveken át igazgatósági tagja és ügyvédje volt.

Midőn 1886-ban Gyula-Fehérvár szabad királyi város választókerületének addigi képviselője, Lukács Béla, az államvasutak elnökgazdájává neveztetett ki, Mohay Sándort egyhangúlag megválasztották képviselőnek s azóta mindig ezt a kerületet képviseli szabadelpárti programmal s folyvást egyik legmunkásabb tagja a képviselőháznak, melynek kivált bizottsági munkálataiban fejtett ki nagy buzgalmat.

A VERSEK ELLEN.*

Sohse törődj te a világgal,
Én édes angyalom.
Hazugság mind, a mit reám varr.
Én édes angyalom.
Az emberek egy-egy poétás
Szívet soha nem értenek...
— Egész szívemmel, mélyen, igazán,
Én csak téged szerettelek!

Álomvilág a dal világa,
Én édes angyalom.
Sohase vágyakozz utána,
Én édes angyalom.
A világ összes verséért sem
Adnám egy öleléseidet...
— Egész szívemmel, mélyen, igazán,
Én csak téged szerettelek!

S hogy egy dalért hétszer hibázunk
A szívünkkel, vakon:
A «mesterség» is az minálunk,
Én édes angyalom.
A komoly érzés azután jön,
S ez nem fecseg már, csak szeret...
— Egész szívemmel, mélyen, igazán,
Én csak téged szerettelek!

...Sohse kívánj hát dalt magadra,
Én édes angyalom;
A boldogságnak nincsen hangja,
Én édes angyalom.
A legszebb költemény az élet,
A hogy ezt átélem veled...
— Egész szívemmel, mélyen, igazán,
Én csak téged szerettelek!

Szabolcska Mihály.

A KÉTSZERES LENGYEL.**

Rajz a régi világból.

Irtta Mikszáth Kálmán.

Még állnak a kuriák a falvakban, már a melyek még le nem dőltek. Azokon bizony már csak a meredező kémény kormos lyuka beszél értelmesen, mintegy panaszkodva, hogy több ment ki rajta, mint a mennyi a csűr felőli kapun bejött. Hja, a trakták... a trakták!

A melyik kuria azonban megmaradt, az most sokkal csinosabb, mint azelőtt. A fényűzés nagyobb hódító Napoleonnál. A mit az emberiség czélszerűt, szepét vagy kényelmeset kigondol, abból belopja magát lassan-lassan valamicske mindenüvé. Ma már a hajdú is villával eszik, Mátyás király az újjáival cselekedte. A falusi jegyző olyan pamlogon heverész, a minőről Gara nádornak fogalma se volt. Egy szóval a pompa növekszik, egyre növekszik.

Vendég is van elég. Körül üli a szépen megterített asztalt. Az ezüst-kandelaberekon négy-szer annyi gyertya ég, mint hajdanta. A régi búbos kemence helyén finom majolika kandalló terjeszt meleget; szürke bekecses, torzborz alakok nem ülnek az asztalnál, minden elegáns és egyöntetű. A bútorok, a ruhák, a porcellánok, a kristályok. Minden az előkelő jólétet leheli.

Nincs itt pusztulás. Mit, pusztulás? Ellenkezőleg. Ha az elődök föltámadván egy percze, körülnéznének kuriájukon, összecsapnák a kezeit: «Oh, milyen fény — mondanák — mennyi izlés, mennyi gyönyörű, hangulatos ébresztő dolog. De nini, mintha a legszebb csecsebecse hiányoznék az asztalnál.»

Hát igen, valami csakugyan hiányzik. Valami

* A Kisfaludy-Társaság nagygyűlésén fölolvastott költemény.

** A Kisfaludy-Társaság nagygyűlésén fölolvastott elbeszélésből.

olyan, a mit nem szokás észrevenni. Hiányznak az elszegényedett rokonok.

Azelőtt mindenüvé jutott belőlük. Nem is volt úri ház, a hol nem ült ilyen. Ha a vendég meg akarta határozni, hogy milyen derék családnál járt, ilyenképen formulázta:

— Nagy ott a pompa. Csak szegény rokon van vagy hat a háznál.

Jobban fénylettek az asztalnál azok a fölszedett árva és haszontalan léhűtő rokonok, mint mostan az ezüst tálcák, a kristály serlegek és a nagy virágbokréták.

Egy egész külön kaszt voltak. Nélkülök sivár lett volna a ház és visszariasztó. Boróka-ág jelezte a korcsmán, hogy ott pénzért enni-inni valót kap az ember. A szegény rokonok sokasága jelezte magánháznál, hogy ott magyar szivesség fogadja a vendéget.

Az elszegényedett rokonoknak bizonyos Lengyel Fili volt a legkiemelkedőbb prototypusa. Gyerekkoromban úgy is hittuk a környéken: a «dupla lengyel.»

Nagy természetű, szép ember volt, kinek a természet csodálatos erőt adott a karjaiba és fogaiba. Az ezüst hatosokat olyan könnyedén harapta ketté, mint más ember a kukoricaszemeket.

Hogy minek adta a természet e roppant erőt Lengyel Fülöpnek, azt senki sem tudja. Alkalmassint el akarta ásní, mint a hogy az ember sokszor elássa az értékeit olyan helyre, a hol senki sem találja meg. Fili nem dolgozott soha sem és nem emelt egyebet, mint poharat, a lakomákon ide vagy oda szállván.

Sohase ítéltem meg a szegény Filit szigorúan. De már kis gyerek koromban feltűnhetett a helyzete, mert jól emlékszem, egyszer azt kérdeztem anyámtól, hogy Fili bácsi mi volta képen?

Anyám elvette magát.
— Fili bácsi rokon és semmi egyéb.
— Jó állás az? — tudakoltam.
— Hogy érted?
— Lovon jár-e a rokon, vagy gyalog? (Így értettem még akkor az állásokat.)
— Attól függ, fiaoskám, ki kinek a rokona.
— Hát a Fili bácsi kinek a rokona?
— Sok nevezetes, jeles familiáknak, a Rédeyeknek, a Laszlyaknak, a Hettyesyeknek, Hajdúknak, Vajdáknak és Leszkayaknak.

— Hát nekünk is rokonunk a Fili?
— Nekünk nem rokonunk.
— Mért nem rokonunk?
— Mert ő nagyobb familiából való, tehát az előkelőbb familiákkal van rokonságban.
— Hogy lehet azt megösmerni, mama, melyik az előkelőbb familia?

— A czímek és az életmód után. Azonfelül a nevek hangzása is sokat tesz. Sok más is kell hozzá. A Fili apja például királyi konziliárius volt, az anyja is nagy dáma. Majd még eleget hallasz róluik.

Hallottam is azután budetini Lengyel Mihály konziliáriusról, a ki szegény ember volt és épen a Hettyesy-féle kuriát bérelte Vidolyon a Kristóf barátom atyjától, ott valami évjáradékból éldegélt nejjével, egy előkelő tartású, hajporozott dámával, a kinek a testvérhuga udvarhölgy volt az anhalti hercegnél.

A kiterjedt atyafiság a szokottnál is jobban összetartott, mert egy közös nagy pört folytattak Esterházy herczeg ellen valami pusztá miatt.

Szükecskén éltek a konziliáriusok, — mégis nagy rollé játszottak. A rokonság kevély volt rájuk s a tényszerű hordozta. Hogyne? Egy konziliáriust, a ki azonfelül egy udvari dámának a tulajdon édes testvérét bírja nőül. Nem

tréfa ennek a fele se. De a mi igaz, igaz, meg kell adni, hogy ők is ragaszkodtak a rokonokhoz és váltig látogatásban voltak. Az egyikőtől ki, a másikhoz be, Filit is magukkal czipelvén. Ő náluk Vidolyon csak egyetlen egyszer gyűlt össze évenként a rokonság ebédre: Szent Mihály napján. Hanem akkor aztán kivágták a rezet s volt mit beszélni a környéken. Ki hol ült? Mi volt az első étel, mi a második, mi a harmadik és így tovább? Milyen mártást adtak ehhez vagy ahhoz? Hogyan volt összehajtogatva a szervéte?

E szerint igazodott a környék. Ez lett a «nobel». Hát még az ülés rendje! Mennyi keserűség lett ebből! Mert nagy dolog volt az illetőre. Ha például Rédekynét ültették előre, akkor ebben az évben Rédekyné vitte a szót mindenütt. A konziliáriusok osztályozása vérré vált és akceptálta minden forum. Nagy jelentőségű nap volt tehát Szt-Mihály. Kívánatos, kecsgetető és mégis borzalmas, bizonytalan. Ha valaki feljebb ült, mint tavaly, akkor jó, de ha valaki lejjebb került, annak löttek. Az egész vármegye gúnyosan togtogta, hogy ez vagy az a familia kezd lemenni.

Maradt is aztán a dîner után tömérdék apprehensió, mint ugyanannyi akta, a mit az egykori referendarius bizonyos chablonos formulák szerint intézett el, útra kerekedvén feleségétől, fiától, inasától. Maguk közt a konziliáriusok «reperáló utak»-nak nevezték illetően kirándulásait és az otthon maradt házőrző szolgáló is azt mondta, ha valaki ő nagyságáék felől tudakozódék:

— Reperációban vannak.

A dolog pedig abból állott, hogy látogatást tettek a rokonoknál megfordított sorrendben, a hogy az asztalnál ültek. A ki leghátul ült, az kapta az első «vizitát», a leg hosszabbat, néha két-három hétig tartót, mert a legnagyobb sebire kell a legnagyobb flastrom, és az ott töltött idő mennyisége jelzi igaz, a sérelem nagyságát is, de főképp a konziliáriusok nagyrabecsülését. Innen ámentek a következő rokonhoz, de ide már rövidebb időre és így tovább-tovább, a hogy kellett, — mert hát nagyon jószívű emberek voltak a konziliáriusok.

A reperáció szinte eltartott az egyik Szent Mihály-naptól a másikig. Ebben nem kíméltek se időt, se fáradságot, — mert ilyen a finom lelkek gyöngédsége.

Szülei halála voltaképpen kevés változással járt Filire nézve.

Az öreg úr után nem maradt semmi vagyon; haldokolva megsimogatta a fiú fejét és így szólt hozzá:

— Pompás rokonokat hagyok neked Fili. Ragaszkodj hozzájuk, édes fiam.

És Fili csakugyan örökölte ezt a ragaszkodást. Járt az egyikőtől a másikhoz és sohase ünta meg őket. Évek múltak el évek után, de ő állhatatos maradt. Apja furfangos eszét nem örökölte, se a rangját; őt hát nem is fűrésztötték tejebe-vajba, de nem is pretendált őt. Ő csak Fili volt, az egész világ Filije; azt szerette legjobban, ha észre se veszik, hogy ott van. Végtelemül csekélynek tartotta magát és ebben volt egy kis kedvesség. Kitért a ház komondorának és nem merte a macskát elkergetni, ha ölébe ült. Azonfelül egész nap tett-vett a Fili valamit, dohánnyt vágott vagy sárgarépát tett közzé, hogy nedves legyen, a pamutot tartotta hosszú évekig a néniknek, azután hosszú évekig a hugoméknak, cserebogár-malmokat csinált a hugereknek, íróttalat faragott a peneczilusával, birkákat bélyegzett odakünn, borért ment a pinczébe, kendermagot adott a kanarinak, — ebédnél kihúzta a palaczkokból a dugókat, — de már nagyobb dolgokra nem volt alkalmas.

SZIBÉRIAI FOGOLY. — Zichy Mihály rajza.

Még vadászni se járt. Az ördög czipelje a nehéz puskát.

Lágy, érzékeny szívű ember volt, a mi mindjárt látszott szelíd arcán és merengő szemében. Nagyon könnyen meg lehetett sérteni, — de ki bántotta volna a szegény Filit?

Rosz arcokat vágni a vendég előtt, csipős czélszavakkal megnyilazni, nem tartozott a régi erkölcsök közé. Micsoda szegény lenne az! Még azt hinné, hogy nem szivesen adják neki azt a kis ételt. Isten ments attól!

A Fili háta mögött hiszen volt elég kritika.

— Mire veszi az életét ez a boldogtalan Fili? Hát így akar ez maradni örökké? Nem szégyenli magát, hogy innen-onnan vén kutya lesz és még semmi. Pedig milyen jeles ember volt az apja. Hogy nem lát valami után! Nem tud elvenni egy vén saraglyát, a kinek nem kong a ládája. Hiszen annyi özvegy asszony van, hogy házat lehet velők zsindelyezni. Szép ember, jó ember és végre nem valami nagy számár, mégis ilyen mihaszna.

Valamelyik asszony, gondolom a szép Liszkayné, közbe szólt, mikor egy rokoni összejövetelel felhántorgatták ezeket.

— Hát mért nem mondjátok meg neki? Rédeky sógor, maga elég okos ember, beszéljen vele. Hátha lesz foganatja.

— Előismerem, kedves húgom asszony, hogy elég okos ember vagyok. De mit ér, ha nem vagyok elég bátor ember, hogy én mondjam ezt meg a Filinek.

— Nem bátor ember? Ön, a ki már hat medvét ölt meg.

— Hja, az csak medve volt, húgom asszony, — felelte Rédeky, — a ki engem is visszaöhlített volna.

Ezen a nyelvből azután nagyot nevettek, a nevetés elfújta Fili feje felől a felhőt.

Ámbár felhő se volt. Csak üres beszéd volt. Hogy a Filinek mondaná meg valaki? Majd bolond, úgy-e? A gazdag rokonnak hiszen meg lehet mondani mindent, ha úgy kerül a sor, még ki is lehet dobni a házból, mert az nem szorúl az emberre; visszavághat, boszút állhat. De a szegény rokon immunis. Azt ilyenell inzultálni lehetetlen. Idegen mondatja, de rokon nem. Így volt ez akkor és szép volt így.

Fili tehát élte megszokott világát s ha meguntta egyik helyen, átment másikra. Mindenütt

volt valami vonzó és csalogató. Köpecsényben pompás kuglizó van Lengyel Károlyéknál. Ujfaluban Vajdáéknál fölséges káposztákat főz Ágnes néni, egy sor füle, egy sor orrja, egy sor kövérje, egy sor töltelék; hát még a pam-puskái, herócziái, a melyeknek megizelésénél minden alkalommal így kiált föl Fili: «Ferencz József, mit eszel, illet bizony nem eszel». Korontán remek barackpálinkája van Csapóéknak s kedves kertre nyíló külön szobája Filinek. Orgona virágzásokor odahúzza a vándorló ösztöne. Vidolyon Hettyesiéknél (mert azok laknak most a megszokott házban), sok apró gyerek várja már nagynehezen Fili bácsit. Kampát, metát, duplex lehet velők játszani. Zsályán pisztrángos patak van a Liszlyék kertje alatt. Fili a pásztoroktól megtanulta, hogy a haláló füvel meg lehet őket étetni, megbodulnak tőle és szabad kézzel fogdoshatók össze.

Aztán ott van közel Szaláncz is, a hol Liszkayék laknak, bár egy idő óta nem megy oda Fili, pedig hej, ott lakik a helyes menyecske, annak az aranyzsóska haja az igazi haláló fű, attól lehet csak elbódulni... de Fili még se megy.

Olyasmit mesélnek, hogy a szép Liszkayné megsértette volna. Pedig csak annyi az igaz, hogy valami vidám társaság volt Ujfaluban, Vajdáéknál, a hol mindenkinek el kellett mondania az élettörténetét. Filit is unszolták.

— Nekem nincs élettörténetem. A mik én velem történtek, azok inkább a rokonaim esetei.

Olyan szomorú vallomás volt, olyan sivár rajz egy életről — de ő nevetve mondta.

— Hát nem volt önnek soha semmi külön regénye? — fagatták az asszonyok.

— Becsületesem mondom, soha sem vettem én rám zemet senki, — mondta Fili ünneplésen. Még a két újját is feltartotta.

Később egy kis táncz volt. Fili az egyik Rédeky kisasszony csontlegyezőjét tartotta, míg az a tánczcsával keringett, midőn mellette suhant el Liszkayné. Almavirág-szin ruhába volt öltözve s a fekete szemében egy-egy csillogégett.

Csak úgy hanyagúl szólt oda Filibehez:

— Kinek a legyezője az? (Mintha csak a szépen faragott legyező tűnt volna föl neki.)

— Családi csontok, — felelte Fili közömbösen.

Megfenyegette pajkosan:

A CSÓK. (LERMONTOV «DÉMON» OZIMŰ KÖLTEMÉNYÉHEZ.)

A MŰVÉSZ ÉS A HALÁL.

A PUSZTÍTÁS GÉNIUSZÁNAK DIADALA.

ZICHY MIHÁLY MŰVEIBŐL.

BÁL AZ OROSZ UDVERNÁL. — ZICHY MIHÁLY RAJZA.

— Fili, te udvarolsz valakinek.
— Hát nem hallottad az eskümet?
— Hamisan esküdtél, fráter, — vágta oda Liskayné, kihívóan ringatva a darázs derekát a csipőin.
— Gondolod? — kérde Fili tréfára véve a dolgot.
— Tudom, — felelte és lehajtá a fejét szeremesen.

Ezzel köd előtte, köd utána, ellillant, eltűnt, mint a füst, a sok ruha, a sok emberfej közt.

Filinek arcába szökött a vér, valami különös érzése támadt belül és az ösztökélte, hajította Liskayné után. Nem volt nyugta, míg rá nem talált az ebédlőben, a hol épen egy pohár pezsgőt hajtott föl, a mitől egyszerre ezer piros rózsza nyiladozott az arcán.

— Nem mondtad meg, Mariska, hogy ki volt az.

Liskayné nevetett. Jaj, azok a szép fehér fogai!

(Folytatása következik.)

Az Országos Képtárban levő metszet, után.
SCHEDIUS LAJOS.

SCHEDIUS LAJOS EMLÉKEZETE.

Irta Heinrich Gusztáv.

Schedius Lajos sokoldalú, gazdag és értékes munkásságot fejtett ki; kortársai, és ép a legjelesebbek és legjobbak, őszinte tisztelettel és meleg szeretettel viseltettek iránta; működésének nyomait a halála óta lefolyt félszázad sem semmisítette meg.

Családját már 1660 óta díszítette a magyar nemesség kiváltsága, de német származása meg a késő utódokon is hagyott fölismerhető nyomokat. Schedius Lajos csak erős elhatározás és (saját szavai szerint) «szívében soha el nem oltható hazaszeretete» révén lehetett és lett lelkes magyar emberré s érdemes magyar íróvá. Családjában csak a német szó járta; ő maga egy akkor még német városban, Győrött született (1768 decz. 20.), két, akkor szintén még német városban, Pozsonyban és Sopronban végezte a középiskolát és egy németországi egyetemen, Göttingában philosphiai és történelmi tanulmányait. A szüneteket arra fordította, hogy a legkiválóbb német városokat fölkereste és így a legjelesebb tudományos intézetekkel, valamint a művészetek emlékeivel és a kornak legelső tudósait megismerkedett. Ez utazásait később ismételte és kiterjesztette Olaszországra is.

Három évi távollét után 1791 novemberében hazajött, és már egy felév múlva (1792 márcz.) kinevezik, tizenkilenc pályázó sorából, a csak 23 éves és hozzá még protestáns ifjú a pesti egyetemen az aesthetika tanárává. De nemcsak aesthetikát tanított, hanem az ó- és újkor irodalmak történetét is, sőt már 1793-ban kezdi tanítani a görög nyelvet is, s nem nyugodott míg végre 1806-ban föl nem állítják az egyetemen a görög philologia tanszékét, melyet első ízben szintén ő töltött be. Egy teljes félszázadon át volt az egyetem tanára, majd dékánja, végre seniora. Nagy tudásának, finom ízlésének, lelkesítő tanításának, szeretetreméltó egyéniségének nagy híre volt az országban és ennek határain túl. 1818-ban adja ki görög nyelvtanát és 1828-ban aesthetikáját, mind a kettőt, a kor nyavalyája szerint, latin nyelven, a mi a grammatikánál nem volt nagy baj, mert az kizárólag tanítványainak szolt, — annál inkább kell ezt a latin köntöst fájlanunk aesthetikai művénél, mely gondolatainak gazdagságával, fölfogásának önállóságával és vonzó előadásával az irodalmi fejlődésnek és az ízlés haladásának is fontos tényezőjévé lett volna, ha magyar nyelven kerül forgalomba. Érezte ezt Schedius maga is és utóbb hozzáfogott a főművének magyar átdolgozásához, sőt érvényre akarta juttatni a szépről, jóról és igazról kifejtett aesthetikai eszméit egy nagyszabású magyar rendszer keretében a philosophia egész körében, — de sem aesthetikai művének magyar szövege, sem philosphiai rendszere nem készültek el és nem jelentek meg soha.

De a szoros értelemben vett hivatal nem töltötte ki e nagy műveltségű, lelkes és jó ember törekvéseinek körét. A hol kulturális szükség

vagy törekvést észrevett, lelkesen ösztönzött, pártolt, segített, és a hol munkás nem jelentkezett, pedig a nemzeti intézményekben tapasztalható hézagok meggyőződése szerint gyors tettet követeltek, nem kérdezte, hogy a kínálózó föladat összefér-e szaktudományával, vagy hivatalos állásának méltóságával, hanem készséggel és hűvel munkához látott.

Midőn az első magyar színjátszó társaság 1793 elején a pesti német színházban megkezdte előadásait, Schedius lesz a lelkes úttörők «tudomány-igazgatója», azaz Magyarország első dramaturgia. Midőn 1796-ban az erdélyi tudós társaság megalakul, ő lesz magyarországi titkárja, a ki azonnal hasonló magyar társaság létesítésén fáradozik és már 1802-ben külön füzetben kifejti egy megalakítandó magyar «természettudományi társulat» szükségességét és részletes tervezetét. Gyakorlati föladatokat is vonzottak: ugyancsak 1802-ben ír egy könyvet a selyemtenyésztés meghonosítása érdekében, szakszerű utasításokkal, 1816-ban pedig kifejti, hogy mi módon és mily eszközökkel lehetne a nőket oly helyzetbe juttatni, hogy önfenntartásukról maguk gondoskodhassanak. Legnagyobb odaadással és tetemes anyagi áldozatokkal dolgozott évtizedeken át egy jó magyar térkép létesítésén, melynek érdekében mérnökkel, matematikusokkal és csillagászokkal éveken keresztül levelezést folytatott, míg végre hazánkban első, tudományos igényeknek megfelelő térképét 1833-ban első ízben és 1838-ban meg 1847-ben újból tetemesen javított alakban kiadhatta. Egész életén át anyagot gyűjtött két nagyszabású munkához: meg akarta írni Ritter Károly korszakos szellemében Magyarország földrajzát, mely hazánkban nemcsak földirati, hanem történeti, természeti és néprajzi tekintetben is teljes, egységes képet adna volna, és össze akarta gyűjteni a magyar írók életrajzait a legregibb idők óta. Fájdalom, erejének túlságos elaprózása meghiusította ezeket a szép tervek is, melyekből csak szerény kézíratos vázlatok maradtak reánk.

Lelek hazafi volt és egyházának hű, áldozatkész, munkás híve. A pesti evang. egyház csak a XVIII. század végén alakult, vagy öt évvel Schedius tanári kinevezése előtt; — kis község volt, teljesen német és igen szegény. Schedius rögtön belátta, hogy protestáns egyház protestáns iskola nélkül el nem lehet, és a legnagyobb akadályok legyőzésevel megalapította a pesti evang. népiskolát és gimnáziumot, melyek néhány évtized alatt az ország legjelesebb tanintézetek közé emelkedtek. Húsz esztendeig (1810—30) volt ez intézetek felügyelője, és mint ilyen igen érdekes részletes tervet dolgozott ki az országnak összes evang. középiskolái számára.

Schedius adta ki (1802—4) a «Zeitschrift von und für Ungarn» című német nyelvű, de magyar tárgyú és magyar szellemű folyóiratot. Ennek megalapításában is első sorban gyakorlati szempontok vezérelték. Fájdalmasan tapaszt

alta külföldi útjain, hogy mennyire nem ismerik és mennyire félreismerik hazánkat a külföldön még oly férfiak is, a kiket semmiféle előítélet el nem vakít. Általános volt, saját szavai szerint, a külföldiek nézete, hogy «Magyarország még mindig mélyeséges barbárságban sinlődik»; sőt itthon is igen sokan így külföldi szemüvegen keresztül nézték hazai állápotainkat és megvetették a nemzeti iradalmat és műveltséget, mert a külföld nem vette sokba vagy egyenesen tagadta. Innen, mondja, hazai tudósaink és művészeink bátortalansága, a kik sok üdvös munkába vagy vállalatba bele sem mernek fogni, mert még idehaza sem számíthatnak pártolásra vagy elismerésre. Ily szempontokból indítja meg folyóiratát, melylyel tehát nemcsak a külföldhöz fordul, hogy a magyar szellemnek és kultúrának elismerést szerezzen az ország határain túl, hanem saját honfitársaihoz is, kiknek a német betű nagyobb garanciát nyújtott a kifejtett eszmék és itéletek értékéről vagy súlyáról. Hogy célját elérte, tudjuk mindnyájan: folyóiratába a kor legjelesebb magyar tudósai dolgoztak, a külföldön pedig nagy tekintélyre tett szert: szerkesztőjét a jennai, göttingai és charkovi tudós társaságok tagsággal tisztelték meg.

De e sokoldalú és részben idegenszerű munkásság mellett megmarad Schedius magyar írónak is. Alig hogy Göttingából hazatért, kezét fog kedves barátjával, a genialis Kármán Józseffel, hogy az «Uránia» megalapításával (1794) előkészítse egy magyar irodalmi központ megteremtését. Kazinczy Ferenczel évtizedeken keresztül összeköttetésben és levelezésben marad, és Kazinczy mindig, eltérő nézetek esetében is, a legmélyebb tisztelettel és meleg barátsággal viseltetik iránta. És mikor Kisfaludy Károlylyal, irodalmunknak egy újabb fényes korszaka megindul, a kedves mester mellett ismét ott találjuk Schediust is, a ki az «Aurora» dolgozótársaság és az Aurora-körnek köztisztelőnek örvendő, tekintélyes tagja lesz. A Kisfaludy-Társaság 1841-ben választotta meg tagjává, majd a következő évben alelnökkévé. A társaság ötödik közgyűlésének megnyitására kifejtette, hogy «csak a nemzeti classica szépirodalom és művészet emelhet és vihet valódi műveltségre minden egyes nemzetet», a hatodik közülésen a legmelegebb szeretet és rajongás hangján emlékszik meg a korán elhunyt Kisfaludy Károlyról és sóvárgó lélekkel tekint vissza azokra a szép napokra, mikor ez igaz költő és szeretetreméltó ember zászlója alatt egy új és szebb magyar irodalom megteremtésére gyülekeztek legjobbjaik és ezek sorában ő is.

Schedius 1847 november 12-én halt meg, közel 80 éves korában. Toldy Ferencz mondott róla gyászbeszédet az Akadémiában, sok elismeréssel és melegséggel; de szíve mélyéből, megragadó és megindító szavakkal Székács József siratta el a egyházának elhalhatatlan jeltövőjét, «a szépek, a valósnak, a jónak ez avatott papját; a szenvedő emberiség barátját; a tudóst, a protestánst, a philosophot». Ma is tiszteletet és rokonszenvet parancsol nemes alakja.

EGY BUDAPESTI EMBER ÉLMÉNYEI A KHINAI HÁBORÚBAN.

(Harmadik közlemény.)

Kao-ping, december 3. Háromezer boxer tartotta megszállva ezt a várat, és határozottan ellenszögölt, hogy egy szakasz zuvát átkelhesen. Erre nem volt más mit tenni, mint a szokásos rohamot megismételni. A vár előtt széles víz folydogált, melynek jégáldé vizén gyalog kellett átlábolni — a tüzerek mókái között, kik kényelmesen üldögéltek ágyúikon. De csak addig, míg a víz közepére értek, mert ott az ágyúk fennakadtak és a tüzereknek nem csak gyalog kellett folytatni útjukat a víz medrén keresztül, de még nyakukba akasztották a 30 mázsás ágyúkat is. Nem is mókáztak aztán. De azért ha valaki azt hinné, hogy kedvünket elrontotta a hideg, jégdarabos víz, az tévedne. Midőn legjavában fáradtunk, övígábolva benne, a khinaik reánk sűtöttek egy ágyút.

— Kinek van pillanatnyi fényképező gépje? kérde egyik tisztünk. — És mi egész természetesen találtuk, hogy nagyszerű alkalmat mu-

lasztottunk el a khinai ágyú lefényképezésével.

Átvergődve a vizen, az eddigi mód szerint megrohantuk a falat. Csakhogy ennek a falnak az építésénél a mandarinok annak idején ellopották a téglákat, mert csupa agyagból volt, s ezért aztán a melinit-golyók nem bírtak oly ügyes feljárókat löni a porhanyó agyagba. — Midőn mégis átmásztunk a réseken valahogy, a tüzerek pipára gyűjtöttek, jó utat kívánva nekünk. Amde alig másztunk át, előtünk meredezik egy második fal, még meredekebb, mint az első. «Tüzerek előre!» hangzott a parancs, mire fel kellett vonszolnunk ágyúkat a résekre s a második falon új utat törni.

Átrohantunk ezen is s a végjelennél, midőn a khinai őrség szuronyaink élére került, mosolyognunk kellett együgyű furfangjaikon. Hogy 50 centiméter hosszú, erős szuronyaink ellen megvédjük magukat, vastag pokróczokkal öveztek körül testüket, azt hívné, hogy így a szurony nem fog a bőrükig hatolni. De bizony oda hatolt az.

Most, hogy nyugodt családi körben írom le ezeket a rémes jeleneteket, ráérek gondolkodni: eszembe jut, hogy a németek és osztrák-magyarok kevésbé használták a szuronyt, mint mi, tovább lövöldöztek náluk, csak végül kezdtek a döfödéssel. De a hatás emberiségi szempontból egészen ellenkezett a czélja. Mert előbb sokkal többet lőttek le, mint mi, azután a hátralevőkkel szuronyral bántak el; míg mi néhány lövés után szuronyrohamunkkal minden ellenállást megsemmisítettünk.

Itt megjegyzem, hogy visszatérésünk alkalmával Ceylon szigetén alkalmam nyílt az ott fogva lévő több ezer fogoly boerral el a taktikánkat megvitatni, és arra a meggyőződésre jutottam, hogy európai, vagy boer harcosokkal szemben ez a harcmodor nem volna alkalmazható. Az európai hadsereg úgynevezett «frontal támadás» a csakis félvad népekkel szemben vezethet sikerre.

Csah-ho, decz. 21. Tizenhárom emberrel egy európai házbán, melynek négy tűzfala volt, készszá kínai támadását vertük vissza sikeresen. Egy khinai kém árulta el a támadást, úgy hogy időm volt a négy tűzfala 2—2 emberemet felállítani, óten pedig a kapu fölötti tetőn foglaltunk helyet. 11 óra felé a holdvilágos hómezőkön csoportosan bukkantak fel a khinai harcosok. Egész közelre eresztettük őket; azután elkezdte a 13 Lebel-puska pokoli munkáját, melynél sűrűbben egy régi zászlóalj sem lehetett Nagy Frigyes korában. A támadók megdögltek, majd felkapták a sebesülteket és holtjaikat, egy-egy végtagjuknál vonszolva el őket és ellillantak. Másnap csak a véres nyomok és az elvesztett felszerelési eszközök jelölték az éj véres munkáját.

Mingh-dinasztia sirhelye, decz. 24. A telefon és távíra korszakában csinos elemény egy futárszolgálatot, melyet két emberrel hajtottam végre. Levelet kellett vinnem a Minghek sirhelyére, mely 600 kilométerre volt tőlünk. Három tevét felnyergelt a mandarin számunkra és egy khinai vezetővel nekivágtattunk a nagy útnak rendes tevé-ügetéssel, mely tudvalevőleg gyorsabb a ló vágatásánál. Utunkat csak a falkában összeverődött kőszabályok élénkítették éktelen vonásaikkal, de a nélkül hogy megtámadtak volna. Háborút kell átélni, hogy az ember annak felfedezésére jusson, hogy minden városban az emberi társadalmon kívül van még egy kutya-társadalom — és valószínűleg egy patkány-társadalom is. A mint a város leég, lakói elszédnek, az addig egyenként, külön-külön házakban lakó különféle színű és fajú ebek ismét egyesülnek egymással, akár csak a farkasok és nagy falkákban kóborognak az országúton, kiásva a holtakat és vadászatot tartva az apróbb háziállatokra. Ugyancsak így vándorolnak ki a patkányok is. Tevém hátáról, mely a gyors ügetésben belül a szőrén izzadságtól csúron-víz volt, kívül pedig a megfagyott hó és jég takarót képezett rajta, — kényelmesen lövöldöztem ezeket az ebeket.

A tevé sok jó tulajdonságain kívül ebben a tekintetben is tüstész a lovon. Nemcsak hogy nem hűlt meg az úton, de a lövéseket is egykedvűen tűrte. A francia hadsereg a tevé-

Zámbo Árpád fényképe.

ERZSEBET KIRÁLYNÉ MELLSZOBRA KIS-KUN-HALASON.

ezredeket a tevék eme jó tulajdonságainál fogva már régen rendszeresítette.

A Mingh-dinasztia sirhelyét négy nap alatt érték el. E helyet nem a sok, tömegesen előforduló óriási emlék teszi különösen nevezetessé, hanem az, hogy az egész vidék tiszta és kitünő köznéből áll; mely egész a felszínig hatol fel. A khinai ember, ha tüzelőre van szükség, egyszerűen lyukat ás a pincozójában, a honnan kiaknázza a szentet; ha a lyuk már bedőléssel fenyeget, mellette váj egy másikat és így tovább. De a khinai legfőbbör mégsem ezzel a közzénel fűt, melynek égetését vallása tiltja, hanem náddal. Két-három hosszú nád-szálat dugdos naphosszant, igaz khinai türellemmel kályhájába, nagy vigyázattal, hogy ki ne aludjon... Ezalatt milliónyi kocsis köszön háborítatlanul feketíti a vidéket. Ilyen a khinai világ!

Négy nap múlva a tevékkel visszatértünk szerencsésen.

A Sárga-hegyek, decz. 31. Mielőtt tovább haladnánk, nehogy eltévedjünk a városok furcsa nevei között, szükségesnek találok megállapítani, hogy a khinai városok három osztályba sorolhatók, és ezt egy hozzájuk ragasztott szóttaggal jelzik. Így «fui», elsőrangú; «tsin» másodrangú, és «szien» harmadrangú várost jelent.

A Sárga-hegyeket megszálló nagyszámú boxer-csapatok előzésére egy zászlóalj zuvát indult el Guille ezredes vezérlete alatt. Ezzel a meneteléssel fogalmat nyer az olvasó, hogy mire képes a katona szervezete, ha nagy veszélyről van szó.

December 31-én kilencz órakor reggel indulás, gyalogoltunk estü tíz óráig; január 1-én öt órakor indulás, gyalogoltunk másnap hajnali két óráig; — öt óra pihenés, indulás hét órakor reggel, érkezés a Sárga-hegyekhez estli öt órakor. A tüzérség öszvényre a rettenetes hidegben és megfagyott göröngyös úton részben megtagadták a szolgálatot; csak az ember bírta tovább, mint ez a legszörnyebb állapot, és pedig 42 kilóval a hátán!

Reggeli öt órakor a tüzérség elfoglalta a magaslakat és elkezdett lövöldözni a Sárga-hegy falvaira; a nagy ködben, mely erre lebecsült, csak a trombita hangját követve intéztük a rohamot; mire a köd eloszlott, a khinaik is eltűntek. A köd elfedte előttük csekély számunkat, ők pedig éltek a kedvező alkalmammal. A sánczok mögött az ágyúinktól lelőtt holttesteken kívül még nagy számú lenyakazott khinaik is akadunk. Hogy miért nyakazták le egymást, az még ma is titok előttem; valószínűleg pártütők voltak a boxer-táborban; mert gyakran jutottunk arra az észleletre, hogy a boxereket inkább a rémület, mint a lelkesedés tartja össze.

Nan-tsu-sien, február 7. Visszatérve a fő-örünkre, egy ideig a környéket jártuk! be lóhatón, hogy a vidék lecsendesítését biztosítsuk. Ez alkalommal módunkban volt egy keresztény khinai falut meglátogatni. Ezek a falvak hasonlítanak az európai községekhez. A falu közepén templom, azon európai zászló; a templom mellett khinai születésű Szent József-rendű apácák, európai apáca ruhában. A lakosság külsőleg hasonlít a többi khinaikhoz; de egy újítás rajtuk elárulja azt a végtelen horderejű reformot, mit a kereszténység terjedése khinában képvisel.

A khinai nő helyzetéről európai embernek egyáltalán fogalma sem lehet, ha csak a helyszínen nem látta megfoghatlan életviszonyukat. Sokat olvasnak a khinai nők kiesiny lábairól Európában, de elborzadna mindenki, ha alkalma nyílna, mint nekünk, kik Khinát keresztül-kasul hónapokon át bekalandoztuk, kiknek alkalmunk volt megfigyelni, hogy egész Khinában alig van nő, kinek lába annyira nyomorék ne volna, hogy gyermekezipő nagyságú cipőkkel mint tehetetlen aggastyánok kocoghatnának csupán sarkukon, botokra támaszkodva. Európai nő elborzadna, ha látná, hogyan él Kkinában millió és millió nő, a ki nyomorék lába miatt a házat nem hagyhatja el és minden teendőjét ülve kell végeznie.

Nos a keresztény falvak végtel vetettek ennek az etnografiailag is alig megmagyarázható rüt szokásnak. A nők lábai ott rendes nővések, és daczára, hogy egy évszázadokon át elsonkított fajtól származnak, legkevésbé sem árulnak el növésekben vagy járásukban felszégeket.

A ki azt hinné, hogy ilyen reformok, melyek egyszersmind kiemelik a khinai nőt alárendelt helyzetéből, a keresztény tanokat népszerűvé tennék, az nagyon téved.

Hogy milyen az igazi khinai nő, azt ezekben a falvakban lehet tanulmányozni. Ezek már nem rejtőztek előlünk, hanem csoportosan jöttek élénkbe, bizonyos kecses csopottsággal, mely azonban mindig szigorúan morális maradt. A kis khinai gyerekek, míg betértünk vendégségre a paphoz, lovainkat jártatták és bort hoztak, a mi Khinában épen oly ritkaság, mintha Czeledien ópiumot kérne valaki a piacon. A keresztény khinaik ugyan, ellentétben a többiekkel, szépen művelik a szőlőt.

A pap, egy rendkívül művelt misszionárius, mihelyt megtudta, hogy magyarországi származású volnék, közölte velem, hogy a zavarok előtt Pekingben járva, találkozott gróf Zichy Jenő expedíciójával, kit nagy kíséretével mindenki valami titkos politikai küldöttnek nézett és sehogy sem akarták elhinni neki, hogy csak tudományos czéllal utazik, s még ma is kémeinek tartják. Azután elővette könyvtárából Széchenyi Béla gróf német díszmunkáját khinai expedíciójáról, melyből megmutatta, hogy Széchenyi Béla gróf volt az első európai utazó, ki a Nestor-féle sirkő leábrázolásával kimutatta, hogy kereszténynek már ezer év előtt is voltak Khinában, csak hogy kiirtották őket. A keresztény kapitulációk tárgyalásánál Széchenyi Béla gróf eme munkája a khinai kereszténység történeti jogainak bizonyítására mint fontos forrásmű szolgált.

Február 10. Egy boxer érzelmű mandarin elfogatásával bíztak meg, a mi majd hogy valamennyiünk életébe nem került. A mandarin egy 10,000 főnyi lakosságú város közepén lakott. Nyolczan lóhátra kaptunk és egy üres kocsiába beültettünk egy áruló khinaik, ki elvezetett a mandarin lakásáig épen abban az időben, midőn tudta róla, hogy az ópium részegségét alszassa.

Lehívtattuk, hogy mondjon ítéletet egy khinai gonosztevő felett, ki a kocsinok fekszik sebesülten. Midőn álmatagon leezihelődött, bedobtuk a mandarint a kocsiába és elvágtattunk vele. Legfőbb ideje volt, mert szolgái és boxer barátai már fenyegetődzve csoportosultak és néhány száz felbőszült ember nyolczunkat könnyen darabokra téphetett volna.

A HALASI ERZSEBET-SZOBOR.

A magyar nemzet kegyeletének, mely boldogult Erzsebet királyné iránt kiolthatatlan ég a szívekben, újabb tanubizonyása az a szobor is, melyet most lepleztek le Kis-Kun-Halason. A leleplezési ünnepet a város dísztermében

ment végbe január 26-án mely alkalommal Vári Szabó István polgármester és Babó Mihály országgyűlési képviselő mondottak beszédet. A mellszobor karrarai márványból készült s magyaros hajviselettel, nyakékkal és ingvállal ábrázolja Erzsébet királynét. Talapzatára szereltetett simul a halasi Jótékony Nőegylet koszorúja.

A szobrot a halasi születésű Nagy Kálmán készítette. A fiatal művész 1896 óta állandóan szerepel a képzőművészeti műtárlaton. Születése és érzése magyaros irányú felé hajtja. Debreczeni kanásza, halasi juhásza a párisi világiállításon ezüst érmet nyertek. A múlt évben pedig a Milacher-féle kúptárlaton az első díjjal tüntették ki, s nemsokára láthatjuk már a budai Corvin-téren a minden ízében magyaros és eredeti kutat, a birkáit itató alföldi juhászsza.

től meg három különféle nótát tanult a jeles francia.

Német tudósok azonban még előbbre vitték a madárnyelv-tudományt, sőt már az összehasonlító madárnyelvtudomány terén is elkezdtek munkálkodni. Egy tekintélyes német ornitológus különösen a verebek nyelvét tette tanulmány tárgyává s azt mondja, hogy ez a tipikus madárnyelv.

Ha a veréb röpi, akkor azt mondja: *dib*, ha ül, akkor azt, hogy: *silp*. Ez a két szó arra való, hogy a figyelmet magukra vonják. Ha eszik vagy pihen a veréb, akkor folyton ezeket a szavakat ismétli: *dib*, *bilp*, *biám*. A gyöngéd-séget fejezik ki a *durr* és a *dej* szavak; a *terr* ellenben, melynek az *r* hangját erősen megnyújtják, a veszély közeledését jelenti, tehát figyelmeztető szó. Ha a veszély nő, vagy hirtelen ellenséget vesznek észre, egy másik szavuk

EGYVELEG.

* Az óriás erejű emberek között a legtöbbre vitte egy Cyr Lajos nevű kanadai athléta, ki 1719 kgr. súlyú terhet képes volt felemelni, egy pódiumot, melyen 20 felnőtt ember állott. Soptmann György philadelphiai óriás 1536 kgr. súlyú teherrel körben járt a cirkuszban. Tophom Tamás Derbyben három vízeshordót összesen 832 kgr. súlyt hordott és e mellett fogaival egy fél mázsás súlyú asztalt tartott. Az újabbak közt a legerősebb athléta egyike a német Sandwot, ki mellén 362 kgr. súlyú deszkát tart, melyen egy három felnőtt emberrel megterhelte koozi megy át, összesen 1451 kgr. súlyú teher.

* A banánról, a tropikus éghajlatnak a kitűnő tápláló szeréről, azt állítják, hogy a vele élők rest-ségét nagyon előmozdítja, mivel az egyszerű elütés után jóformán semmi gondot sem kell reá fordítani.

A KERESKEDELMI BÁL BUDAPESTEN. — A király cseret tart.

Goró Lajos rajza.

A MADARAK NYELVÉRŐL.

Egy kiváló francia nemzetgazdász, Dupont de Nemours a múlt század végén arra a különös gondolatra jutott, hogy megtanulja a holló és a fülemile nyelvét. Két évig kóborolt az országútakon, és mezőkön s mint mondja, megtanult huszontöt a holló-nyelvből. Kijelenti azonban, hogy ez nem azt jelenti, mintha ennek a nyelvnek csak ennyi szava volna. A hollók — beszél — ha összegyűlnek hárman, négyen, öten, annyi különféle hangot használnak, a mennyivel a föld leggazdagabb nyelve sem dicsőíthetik, — csak nem szokták mindig használni nyelvük gazdagságát. A megtanult huszontöt szó ilyesformákat jelent: «itt», «ott», «meleg», «hideg», «vigyázz», «puskás», «fészék» s még néhány hasonló. Ezeket kívül ugyan kevés mondanivalójuk lehet a hollóknak egymás közt.

Nemours úr sok érdekes dolgot megtudott a madarak énekéről is. A sárgarigó és a kenderike mindig csak szerelemről dalol, a pinta magamagáról énekel, a himpacsirta a természet szépségeit dicsőíti lelkes himnuszokban, a fülemil-

van a verebeknek: tillirilltilltilltill. Ha a veszély elmúltával a veréb biztonságban érzi magát, jókedvűen így szól: *durr*. Ha a him verebek egy nőn csivakodnak, akkor ezeket a szavakat ismétlik: *till*, *till*, *silp*, *din*, *dill*, *dib*, *silk*, stb. Látható tehát, hogy a verébnyelv nagyon egyszerű, csak egy bonyolultabb szava van s — mint egy e tárgyról cikkező francia megjegyzi — ez is talán csak a német verebek nyelvében van benne.

Barington, a londoni Royal Society alelnöke, maga is kitűnő madár-megfigyelő ezzel szemben azt mondja, hogy alig van két ugyanegy fajtájú madár, melyeknek egyforma volna a szava. A hely is befolyással van erre: hegyes vidéken másképp énekelnek a madarak, mint a síkon.

Míndezekből annyi a valóság, hogy tulajdonképeni madár-nyelvről szó sem lehet, bár az ijedséget örömet hangokkal csakugyan ki tudják fejezni, valamint egymással összehívni, vagy a veszélyre figyelmeztetni, de hát még ez nagyon távol áll az emberi értelemben vett nyelvtől vagy beszédétől.

* Európából Amerikába az utolsó tíz év alatt 1891-ben utaztak a legtöbben: 595 ezer emberrel több; az 1901. évben 567 ezer embert vittek a tengerjáró gőzhajók.

* Az angol lakosság szaporodása az 1901. évben 12—15 százalék. A nagy városok szaporodási aránya azonban ennél sokkal nagyobb.

* A legnagyobb tanintézetnek a kalkulált egyetemét mondják, mert ebben évenként átlag tízezeren tesznek vizsgálatokat.

* A levélhordók jó fizetést kapnak Kanadában. Kezdő fizetésük körülbelül havi 120 korona s ez évenként havi tíz koronával növekszik. Ha azonban megöregszenek, s munkaképességük csökken, leszállítják a fizetésüket is.

* A párisi rongyszedők naponként átlag 40 ezer korona értékű tárgyat keresnek össze a szemétből. A rongyszedők testülete kétezer emberből áll s egy-egy ember naponta mintegy három koronát szokott keresni.

* XIII. Leó pápa a vatikáni palota tizenegyezer szobájából és termeiből rendszeren csak egy hálószobát, egy nappali és egy ebédlőszobát használ.

* A khinai szótár legújabb kiadása 25 ezer kötetből, a lexikon pedig 22,937 kötetből áll.

GYÖRÝ ELEK.

1841—1902.

Tegnap még futott-fáradott s ma már halott. Tegnap még az ügyvédi kamarában, a képviselőházban, a pesti hazai első takarékpénztárban, a zenedében, a népszínházi bizottságban volt irányadó tényező s ma már néma az ajk, a melyről oly meggyőzően röppentek el az érvek. Nem senyvedett, hanem kidőlt; hirtelen, váratlanul zuhant alá, mint nemrég Szilágyi Dezső és Pulszky Ágost.

Győry Elek 1841 május 1-én Győrben született. Ágostai hitvallású, régi nemes, magyar család ivadéka. Középkorait Győrben végezte. Hogy mennyire kivált társai közt, mutatja az is, hogy az önképző kör elnökévé választotta s verseivel és elbeszéléseivel először a győri lapokban, majd a fővárosi szépirodalmi közlönyök hasábjain keltett figyelmet. Később azonban a jogi tanulmányok szárnyát szegték szépirodalmi működésének.

1859-ben jött a pesti egyetemre s jogtudori, majd 1865-ben köz- és váltóügyvédi oklevelet nyert, s 1866-ban ugyancsak Budapesten ügyvédi irodát nyitott. A mióta a közügyek terére lépett, szakadatlan és sikeres tevékenységet fejtett ki. Ha valamely társulatnak vagy egyesületnek tagja lett: rendszeren az intézők közé emelkedett. Így 1867 után az ügyvédi együletben esakhamar választmányi tag lett. 1870-ben tagja lett a jogászgyűlés állandó választmányának s azóta folyton viselte ezt a tisztséget. A jogászgyűléseken úgy a szakosztályokban, valamint a teljes üléseken oly élénk részt vett, hogy az 1889-ben tartott jogászgyűlés alelnöknek, az állandó választmány pedig elnökének választotta meg. 1896-ban a jogászgyűlés plenuma is elnökévé választotta.

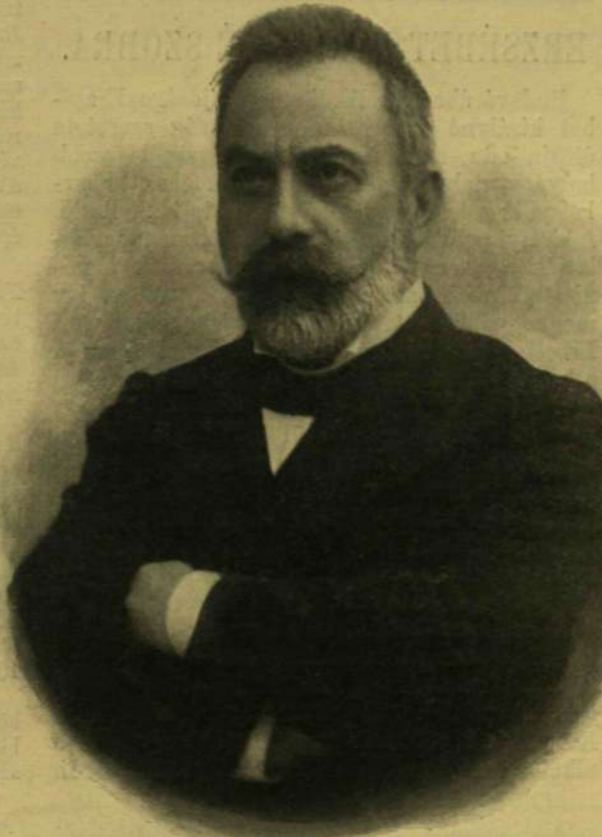
E kitüntetések méltán megillették azt a férfit, a ki oly sok fontos jogi kérdésben mindannyiszor nagy készséggel s a szónoklat meggyőző erejével beszélt. A jogászgyűlés évkönyveinek számos kötete tesz tanbizonyosságot Győry alapos és sok irányú tevékenységéről. Jogászgyűlési működése azonban csak kis részét tette nagy és hasznos tevékenységének. Közel harmincz évig dolgozott szakadatlanul, mint codificator. A szaklapokban megjelent cikkeivel s a gyakorlati téren is nyilvánult tehetségével már eleinte magára vonta az akkori igazságügyminiszternek, Pauler Tivadarnak a figyelmét. Pauler 1873-ban Győryt bizta meg a magánjogi törvénykönyv általános része s a családi jog tervezetének kidolgozásával. A tervezet és az általános rész el is készült s egy ideig ennek a tervezetnek nyomán folyt a munka. Győryt egészsége és helyes érzék vezette a törvényalkotásnál. Sajnos, hogy a politikai körülmények minduntalan útját vágták a nagy munkának. Az enquete letárgyalta az általános részt, el is fogadta egyes módosításokkal, de akkor az a nézet kerekedett felül, hogy a kodex öröklési része léptetessék először életbe. Ezt a részt aztán két évig tárgyalták az igazságügyminiszteriumban s ugyanannyi ideig a képviselőház bizottságában. Ezekben a tárgyalásokban Győry folyton részt vett s 1891-ben és 1892-ben a házasságjogról készített tervezetet. Részt vett a polgári házasság tárgyában folyt értekezleteken is.

A jogi munkálkodás mellett az egyházi téren is buzgólkodott. Hosszabb ideig volt a magyarországi ágost. evang. egyház egyetemes főjegyzője és ellenőre; s a beavottak tudják, hogy ez a tisztség mennyi dologgal jár s a magyarországi érdekekben mily szívós küzdelmet kell ott folytatni. Győry teljesen megálta helyét. A magyar honi a. h. evang. egyháznak 1891-ben megnyitott országos zsinatán nemcsak az előkészítő munkálatokat ő vezette, s a törvénykezésre és az egyházi alkotmányra vonatkozó javaslatokat ő dolgozta ki, hanem a református és ágostai egyházak közös ünnepélyén az 1791-iki országgyűlésnek és különösen a 26-ik törvényeziknek fontosságát és hatását szintén

ő fejtette ki történelmi, jogi és humanitási szempontokból. Az ünnepély befejezése után a protestánsok első rangú oszlopi: báró Vay Miklós, báró Prónay Dezső, Tisza Kálmán, Szász Károly siettek Győrynek gratulálni.

Több ízben volt országgyűlési képviselő. 1881-ben Orosházán választották meg s a függetlenségi párt egyik legtekintélyesebb tagja lón. 1884-ben Szoboszlón kapott mandátumot, 1887-ben pedig két kerületben: Komáromban és Szoboszlón. Győry a komáromi mandátumot fogadta el, de az 1892-iki választások alkalmával Komáromban megbukott. Kimaradása veszteség volt nemcsak pártjára, hanem a parlamentre is, a melyben pártkülönbség nélkül becsülésben és tiszteletben részesült, mint jogi és egyházpolitikai kérdésekben kiváló tehetség. 1896-ban a kisczelli, tavaly a gyomai kerület választotta képviselőjévé. A függetlenségi pártban egy ideig alelnöki tiszteletet is viselt. A nagy válság idejében (1898—1899) a pártközi konferenciában Széll és Szilágyi mellett jelentékeny tényező szerepet vitt.

Parlamentári szereplése mellett azt is ki kell emelnünk, hogy a pesti hazai első takarékpénztár ügyeinek vitelében tevékeny részt

GYÖRY ELEK.

Balázs fényképe után.

vett, s 1892 óta annak egyik legkiválóbb igazgatója volt. A fővárosi törvényhatósági bizottsága szintén munkás tagjai sorába számította, s mint a népszínházi bizottság vezérferia, a legutolsó időben is sokat dolgozott a színház bérbeadása dolgában.

Az ezredéves ünnepélyek alkalmával 1896-ban, a közügyek terén szerzett érdemei eilsmeréséül Ő Felsege a Lipót-rend lovagkeresztjével tüntette ki.

Utoljára hagytuk Győry tevékenységének fő részét: az ügyvédség terén kifejtett működését. Az 1874. évi 34. t.-cz. alapján szervezett budapesti ügyvédi kamara ügyészévé választotta 1875-ben s ezt a tisztséget 15 éven át viselte. Kivált az első időben igen kényes és fontos feladattal kellett megküzdenie: megtisztítani a kart az oda nem való elemektől. Midőn az 1885-iki országos ügyvédi kongresszuson az autonómia s az ügyvédi rendtartás reformjára vonatkozó, 37 pontba foglalt indítványát megtette, a kongresszus azt érdemleges vita nélkül fogadta el. Majd a szaktanácskozásokban, különösen az ügyvédi kamara kebelében és az onnan az igazságügyminiszterhez föltérjesztett javaslat létrehozásában volt Győrynek igen nagy része. 1896-ban az ügyvédi kongresszus elnökévé választotta.

1893 óta szakadatlanul és a legnagyobb odaadással vezette az ügyvédi kamara ügyeit. Egyik nagy érdeme: az ügyvédi kamara palotájának

főlépítése. Innen temették s a ki ott volt a temetésén, meggyőződhetett: milyen közszerepetben és közbecsülésben részesült ez a fáradhatatlan, nagy eszű, szilárd jellemű férfi. Volt benne egy szemernyi a régi jó táblabíróból. Puritán, igazi parlamentáris ember, a ki csak az érvek előtt hajolt meg, de ezek előtt aztán habozás nélkül kész volt meghajolni. Életelevensége egy percze se hagyta pihenni. Nem okosan élt — mondták sokan — mert nem kimélte magát. Folyton dolgozott és nagy eredményeket ért el.

A jogászegylet feladata lesz: Győry Elek élet- és jellemrajzát részletesen megírni. Vavrik Béla, a jogászegylet kitűnő elnöke, bizonyára gondoskodni fog, hogy ez mielőbb megtörténjen.

V. A.

A ZICHY-KIÁLLÍTÁSBÓL.

A pusztítás szellemének győzelme egyik legnevezetesebb olajfestménye Zichy Mihálynak. Nem annyira a színekkel hat, hanem merész tartalmával és forrongó részleteivel. Vörös fényben lángol az égboltozat, mintha tűzvész pusztítaná a földet. Szárnyas ördögi alak lebeg a felhőkön, a melynek kezeintése diadalmasan megparancsolni látszik mindent, a mi történik. Utána lebeg egy csábos női alak, a démon szolgáloja, a hűség, a becsület és talán a mámoros képzelődés szimbóluma. Romlás, öldöklés, nemzetek harcra kél a két alak nyomán. Történelmi, erkölcsi, emberbaráti bölcsélet eszméit igazgatón hirdeti a művész. A földet elesettek teste és koponyák, rég idők óta senyvedők maradványai borítják. Két nagy háború dől a kép két oldalán. Balra az orosz-török háború, vad fanatizmussal. Az alak, a ki magasra emeli a kettős keresztet, II. Sándor császár; előtte a másik, a ki egy törököt lö le. Szokoblev tábornok képét viseli. A kép tulsó oldalán a francia-német háború eseményei és a koponyák közül emelkedik ki Vilmos német császár, a volt porosz király, császári trónusával, fején a császári koronával. Éles czézzal festette ide Zichy a pápát is, IX. Piuszt, kinek trónusa a koponyák közt áll. Haragosan ül ott tiarával fején és magasra emeli baljával szent Péter kulesait, míg jobbja görösen szorítja trónusa karját. A megváltás és az emberszeretet jelvénye, a kereszt ott hever a koponyákon. De hátul virrad, fényesedik a levegő, s fölimerhető a távolban Krisztus alakja, a ki már közeledik. Ugyanott a köztársaság frigiai süveges alakját is fölimerhetjük. Megható a kép közepső része. Legelől egy szenvedő övgye kis gyermekével. A kép elején egy fiatal ember rohan a démon után, viszi a harci láz; felesége elébe vetette magát, elébe tartja kis gyermekét. A férfi eltakarja arcát, nem látja a család, a furia hajtja ellenállhatatlanul.

«A költő és halál» a kisebb rajzok közül való. (A halhatatlanságról ábrándozó költő mellett a kérielhetetlen halál.) «A démon» az orosz költők illusztrációjának egyik szép darabja, Lermontov hasonló című költeményéhez. Képünk azt a jelenetet ábrázolja, midőn a Démon lázas szerelmi vallomás után, a melyben fájdalom, vergődéseit elpanaszolván, csodás ígéretekkel önfeléd mámorba szédíti az önmagával s ártatlanságával vívódó Tamarárt s karjaiba vonva.

«... megérinti halkan
Hő ajakával ajakát.
Tamárát vad tűz járja át
Megesd, de el-elül beszéde
S mind esábtóbb hang csalogatja.
Hatalmas szempár néz szemébe...
Ég tőle... S a Démon alakja
Hánszárkánt villag rá az éjből.
Óh jaj! Már győzött a gonosz,
A győnye szívbe kéjre kéj dől
Halálos méreg áradoz...
Hosszú, kínos, rémes sírást
Tör át a néma éjszakán, —
Csupa szerelem, csupa vád, gyász,
Csupa mámor, szilaj, buja...»

ANGOL ŐRHÁZ.

Reménytelen végső sovárgás.
Egy ifjú élet búcsúja.

«A szibériai fogoly» újra azt mutatja, hogy a cárok udvari festője milyen szabadon gondolkodik és a mit érez, le is rajzolja. «Bál az orosz udvarnál» a művész ama tömördek rajzaiból való, melyekben az orosz udvar ünnepélyeit, eseményeit évtizedek óta illusztrálja.

ŐRHÁZ-RENDSZER A DÉL-AFRIKAI HÁBORÚBAN.

Keves háború volt a világon, a mely olyan nagy területre terjedt ki, mint a dél-afrikai angol-boer háború. A két megtámadott ország területe másfélszer akkora, mint Magyarország s ha ehhez még hozzá számítjuk a Fok-gyarmat felázott vidékeit, akkora területről kell beszélnünk, mint az egész Osztrák-Magyar Monarchia. A háború ez idő szerint különben főképp Oranje területén folyik, a hol az angolok egész különös módját találták ki a rendkívül könnyen mozgó, minduntalan ki-ki sikló boerok leigázásának. A nehezen járható, gyéren lakott területen csakis vasutal lehet nagyobb tömegeket szállítani s csakis túlnyomó nagy tömegekkel verhetik le a boerok elkeseredett ellenállását. Ezért a vasutakra okvetlenül szükség van az angoloknak s azoknak védelmére mindent elkövettek. Valószínűleg innen fejlődött ki az a rendszer, a melyet most némi sikerrel alkalmaz Kitchener lord.

Ez a rendszer abban áll, hogy a vasutak mellett, de meg azokon kívül is gyorsan felállítható és jól védelmezhető őrházakból elzáró vonalakat építenek. Ezek az őrházak vagy blokk-házak körülbelül másfél kilométer távolságra egymástól épülnek fel s legtöbbször összekötik egymást tuskés drótkerítéssel, a melyet nem lehet a nélkül elszakítani, hogy fel ne lármozza valami jelzőkészülékkel a két blokk-ház őrségét. Valamennyi őrház össze van egymással telefontal kötve. Mintegy négyezer ilyen apró erődöt építettek már eddig s még több ezer van építés alatt. A boerok ugyan gyakran keresztül törték ezeket a kordonokat, de állítólag mind gyérből és gyérből lesz az ilyen támadás sikere, habár Dewet legújabb sikeres kirohása ismét kérdésessé teszi, hogy csakugyan olyan jó-e az őrház-rendszer, a mint híresztelik? A blokk-házak egyenként mintegy 1200—2000 koronába kerülnek, de miután minden blokk-házban legalább 10 katonára tartozkodik, rengeteg katonaság kell ezen kis erődök őrszésére. Igaz, hogy egy ilyen őrházat 12 angol katonára és 20 benschülött nyolc óra alatt felépít, de azért ehhez is idő és ember kell. A blokk-ház hullám-lemez-vasból készült ház, a melyet kőburkolat véd meg a puskagolyóktól, s a melyben víztartó-medence s egy hétre való élelem van. Az őrházaknál katonákon kívül kutyák is teljesítenek őrszolgálatot.

Igaz, ha a boeroknak ágyújuk volna, teljes-séggel semmit sem érne ez a rendszer, így azonban kétségtelen, hogy nagyon megnehezíti a boerok mozgását. A legjelesebb hadvezérek csekély számú seregei, a mint térképünkön lehet látni, meglehetősen be vannak kerítve s a háló körülük mind szorosabbra és szorosabbra húzódik. De még ha sikerülne is a dolog, ugyancsak nagy kitartásra és óriási áldozatokra lesz még szükség az angolok részéről. Hisz a mit térképünkön lehet látni, az eddig bekerített terület

nagyobbára csak Oranje államban van, s Transzvál még több, mint kétszer ekkora. Ott aztán a vasutak sem hálózzák be a területet olyan sűrűn, mint itt s így a mozgósítás, a szállítás mondatatlan nehézségekbe fog ütközni.

Hasonló nehézségekkel küzdöttek évek hosszú során az oroszok a Kaukázusban, a hol a cserkeszek végleges elnyomására hasonló blokk-ház rendszerhez nyúltak, persze kezdetlegesebb módon. Fából építették, nagy távolságra egymástól ezeket az őrházakat s füsttel, vagy éjjel tüzekkel váltottak jeleket. Ezt is sokszor keresztül törték a cserkeszek s a Kaukázus egyéb hőldoln nem akaró népei s csakis azzal sikerült bevégezni a háborút, hogy a Kaukázus népei közül többen meghódítottak, sőt együtt harcoltak az oroszokkal, elárulva Samilt, a felkelők vezérét.

Valószínű, hogy az angolok sem a blokk-házakkal fogják befejezni a háborút, hanem békekötéssel, mert az olcsóbb lesz s kevesebb áldozatot és fáradságot fog kívánni. Minden esetre érdekes stratégiai fogás s az olyan rengeteg nagy területeken folyó háborúban valószínűleg a jövőben általánosan fogják használni.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ SZOBRA.

Budavárban emelkedik majd a jóságos Erzsébet királyné szobra. Magyarország szerete állítja oda, szép fővárosának egyik legszebb helyére, mely magas emelkedik föl s ott büszkélkedik a hatalmas királyi palota is mellette. A királyi palota éjszaki része előtt megnagyobbítják a Szent-György teret, lebontják a miniszterelnöki palotát s a színházat és az így megnagyobbodott téren akarják elhelyezni Erzsébet királyné szobrát. De a bontások után a budai vár lankás oldala is megnyílik, kitarúl a Dunára, az egész pesti oldalra. S innen a szobrot sokkal messzebből lehetne látni és a lombos, bokros, zöldgyepes környezet is mel-több volna Erzsébethez.

Ezt a gondolatot fejezte ki a néhai királyné szobrára készült több tervezet is, s a királyné szobra aligha ott fog állni a Szent-György-tér közepén, a hol Hentzinek volt vas-szobra.

A szoborra beküldött pályaművek közül a bíráló bizottság a megvalósításra nem fogadott el egyet sem. A legjobbakat kitüntette, megjutalmazta, de újabb pályázatot fog választani. Külföldön is többször megtörtént, hogy az első alkalommal nem döntöttek. Olaszországban

háromszori verseny után határozták el Viktor Emánuel nagy római szobrának elkészítését.

Erzsébet királyné emlékére másfél millió koronát fordítanak, talán többet is lehet. Beérkezett tízezer pályamű. A bírálás szigorúságának biztosítására három neves külföldi művészt is meghívtak.

A február 11-iki döntésben az ítélő bíróság három aránylag legjobb munkát tíz-tíz ezer koronás díjakkal jutalmazta, hat művet három-három ezer koronáért megvásárolt. Azután új pályázat hirdetésének szükségét mondta ki.

Szobrászaink nagy lelkesedéssel dolgoztak, a mi érthető is, mivel oly történelmi emlékről oly történelmi időkre messze ható műről van szó, mely évszázadok múlva is egy nagy, kegyetes érzés látható jelében a kor művészi erejét és felfogását kell hogy kifejezze. A szobrászati feladatot a legtöbb megosztotta az építészekkel.

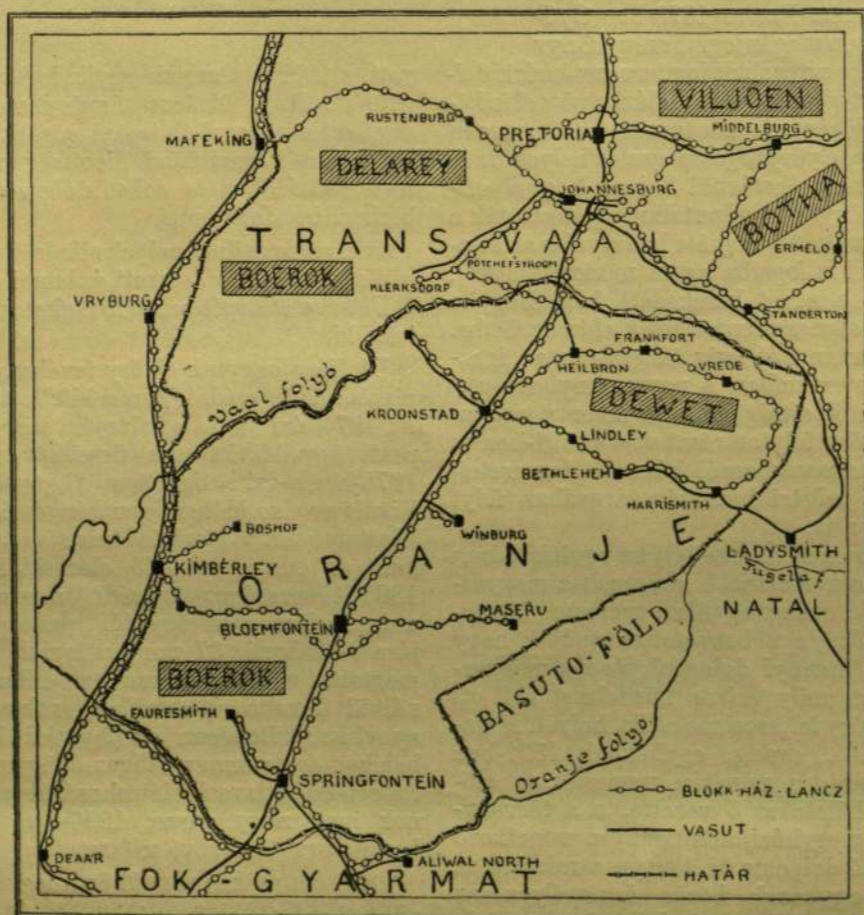
A bíráló-bizottság tagjai a következők voltak :

Ráth György, az országos magyar iparművészeti társult elnöke, az Erzsébet-műemlék végrehajtó bizottságának is elnökévé lett. Bezerédi Gyula, szobrász, az országos képzőművészeti tanács kiküldöttje. Lechner Ödön műépítész, az országos képzőművészeti társulat kiküldöttje, ki a magyar műépítési stílust használja bátran múzeumon, város-házban, templomon. Czigler Győző, műegyetemi tanár, a mérnök- és építész-egyesület kiküldöttje. Radács Jenő miniszteri tanácsos, az iparművészeti múzeum igazgatója, az országos magyar iparművészeti társulat kiküldöttje. Kallós Ede szobrász, a képzőművészek egyesületének kiküldöttje. Lotz Károly, veterán történelmi festő, az Erzsébet-szobor végrehajtó-bizottságának kiküldöttje. Hauszmann Alajos műegyetemi tanár, a budai királyi palota építője. Rauscher Lajos műegyetemi tanár, jeles építész. E két utolsót a pályázók választották.

Külföldről jöttek meghívásra : Bartholdi Auguste Frédéric francia szobrász, a kit a new-yorki kikötőben fölállított szabadságszobor után ismer legjobban a világ. Monumentális művekkel szereztek hírt : Lambeau Jef szobrász (Brüsszel) és Schmitz Bruno, berlin-charlottenburgi műegyetemi tanára.

«Meggyőződött a bizottság arról — mondja a hivatalos jelentés — hogy a pályaművek közül egy sem érte el azt a tökélyt, mely feltétlenül megkívántatik arra, hogy a tervezet alkotója ez alapon már most a siker teljes biztosítékával a rendkívüli jelentőségű emlékmű kivételével egyenesen megbízathassék. A pályaművek legjobbjai is egyelőn távol állanak a kitűzött cél teljes megvalósításától. A kitűzött három díjat a viszonylag legjobb műveknek egyenlő összegben ítéli meg. Egyenként 10,000 korona jutalomban részesülnek.

A fölbontott jelígsé levelek tanúsága szerint a következő pályázók nyertek többséget, szavazván a bizottságnak 11 tagja, míg az elnök tartózkodott a szavazástól, ú. m. I. Zala György szobrász, Bálint

ŐRHÁZ-RENDSZER A DÉL-AFRIKAI HÁBORÚTÉREN.

és Jambor építész (10 szavazat). 2. Strobl Alajos és Gerster építész (8 szavazat). 3. Telcs Ede szobrász, Törty építész (7 szavazat). 4. Fadrusz János szobrász és Korb Flóris és Giergl Kálmán építész (6 szavazat). A negyedik elismerést azonban, miután csak három díj volt, a bizottság nem vehette figyelembe.

A külföldiek megokolt véleményéhez a magyar tagok kivétel nélkül hozzájárultak.

Az ítélő bíróság az elnök felhívására az új pályázat módjára nézve is javaslatot tett. A többség újabb általános pályázat mellett nyilatkozott. A bizottság véleményét adott a pályázati hirdetmény értelmében a végrehajtó-bizottság által megvásárolandó pályaművekre nézve is, melyeket a végrehajtó-bizottság később tartott ülésén elfogadott. És pedig megvásárolandónak ítélte az eredetileg 3000 koronában megállapított vételár fölemelésével Donath, Mátrai, Dankó, Rintel, Dunaiszky, Schikédanz, Fűredi pályaművét, míg Fadrusz munkájára nézve a végrehajtó-bizottság külön javaslatot tesz a nagy-bizottságnak.

*

A nevezet pályázat alkalmából közöljük az ítélő bizottság csoportos képét. A magyar tagok művészi mozgalmainkból ismeretek. A külföldi három előkelőség arcképeit e sorokkal kísérjük :

Bartholdi Auguste Frédéric francia szobrász meghaladt a 60-ik évét. A new-yorki negyven méter magas óriási szabadság-szobornak megalkotója, melyet Franciaország ajándékozott az Egyesült-Államoknak. Washingtonban is ő csinálta Lafayette és Washington szobrát. A francia-német határszélen a belföldi világhírű oroszán szintén Bartholdi alkotása. Az utolsóólti párisi világkiállítás közfelfűtést keltett nagy szokókat szintén ez a művész faragta. Hazájában nemesek mint alkotó művész, de mint kritikus, világos fő is nagy tekintélynek örvend. A lelnöke a Salon de Champs de Mars művészeti egyesületnek és tagja minden képzőművészeti bizottságnak.

Lambeau, belga szobrász, körülbelül negyvenöt éves ember. Ő csinálta Antwerpen városának klasszikus, a város történetét kifejező allegóriáját, a Hantwerfen szobornémet. Nagyszabású remekművének, az emberi szenvedést ábrázoló reliefének külön templomot építettek.

Schmitz Bruno, a berlin-charlottenburgi műegyetem tanára, Németországban Európaszerte ismert legnagyobb műépítész. 23 éves ifjú korában tett szert világhírére, mikor a római Viktor Emánuel műemlék nemzetközi pályázatán elnyerte az első díjat. Az évtizedek óta épülő műalkotást olaszok készítik ugyan, de Schmitz terveinek felhasználásával. Németország legtöbb császár-emlékét Schmitz tervezte.

*

A három külföldi bíráló tiszteletére vasárnap Széll Kálmán miniszterelnök, hétfőn Ráth György, a bíráló-bizottság elnöke lakomát adtak. A három művész e hó 12-ikén távozott el. Közösen szerkesztett előterjesztésben nyújtották át véleményüket, mely elég szigorú.

«A tervek mindenike — mondják ebben — annyira hiányos, hogy egyiküket sem lehetne feltétlenül és átalakítás nélkül elfogadni. A fölfogás, hogy az emlékmű a térnek a Duna felé eső oldalán emeltesék, előnyösebbnek látszik, mert ekként az emlékmű kiegészítene a város képét és mintegy azt az eszmét fejezné ki, hogy a város mindkét része számára készült. A tervekben a szobrászati és építészeti rész tanulmányozása és kiképzése nem egyöntetű. Egyes tervekben a szobrászat körébe vágó részek dolgozása túlságosan pongyola, másokban nincsen megfelelő kapcsolat az építészet és a szobrászat között. Az eszme, hogy az emlékmű a térnek a lejtő előtti részén helyeztesék el, annak hatása szempontjából legelőnyösebb és ez az eszme megérdemli, hogy a legnagyobb gondallal tanulmányoztassék.

«Mélytányultuk az «In memoriam sempiternam» (Bálint—Jambor, Zala) jelígsé tervet, melyben van eredetiség és a mely alulról kezdve fölfelé mindvégig érdekes elemeket tüntet föl. De sok a részlet a hegyeljtőn és monumentális befejezése nem eléggé nagyszabású arra, hogy a hatalmasnak a benyomását tegye. A mi a szobrászati részt illeti, ez nincs eléggé szabatosan kifejezve. Az «Anima pia» (Strobl és Gerster) jelígsé pályamű általános szerkesztését szintén méltányoltuk. A hegyeljtő díszítésének eszméje, mely följáróival és vízeseivel hozzájárul az emlékmű érvényesüléséhez, megérdemli, hogy figyelembe vétessek. Az az eszme is, hogy az egész kupola koronázza, igen megfelelő. Hibának mondja az ítélet, hogy a szobornémet a domboldali rész nem egyenes vonalban függ össze az emlékmű fölrészeivel, a kupolával. (Ugyanis a hegyoldali építmény rész az alagút föltől emelkedik, míg maga a szobornémet fönt a vár lejtőjén ennek megfelelő irányban helyet nem kaphat s így odább van tervezve.) A kupola alatt elhelyezett királyné álló alakjánál az ülő alak nyugodtabb volna. A művész bizonyára képes volna a hiányokon segíteni.

A CONCORDIA-GÖZMALOMNÁL MEGEGYETT TÜZOLTÓK TEMETÉSE. — Ellátulás a kuu-utorai tüzoltó laktanyánál.

A jelentés továbbá Telcs és Törty, valamint Fadrusz, és Korb és Giergl terveivel foglalkozik.

A pályázó terveket e hó 13-ikán bemutatták a meghívottaknak, s azóta a közönség is díjnélkül megnézheti a műcsarnokban. A kiválóbb tervek rajzait legközelebbi számunkban közölni fogjuk.

A KIRÁLY A KERESKEDELMELI BÁLON.

Legutóbbi számunkban elmondottuk már, hogy folyó hó 6-ikán Ő Felsége, a király megjelent a kereskedelmi bálon s ott hosszabb ideig időzve, a bál rendezőségének vezetőit és vednököt bemutattatta magának s velük, valamint más jelenlevő politikai és társadalmi notabilitásokkal élénk társalgást folytatott.

Ezt mutatja be egyik mai képünk, Goró Lajosnak a helyszínén fölvert vázlatai után készült rajza. A király midőn bevonult a nagyterembe, a számára előkészített s pálmákkal díszített oldalon tartotta a cerele-t. Képünkön épen maróti Fürst Lászlóhoz intézi szavait, a ki mellett Lányai Leó, Kunz Ferenc, stb. állanak. A király körül és mögött egyéb előkelőségek közt ott láthatók Széll Kálmán miniszterelnök, Hegedűs Sándor, Wallasics Gyula, Lukács László, báró Fejérváry Géza miniszterek, az utóbbi lovassági tábornoki díszben, Lobkovitz Rudolf herceg hadtestparancsnok, stb.

A cerele után a király még gyönyörködve szemlélte az egybegyűlt nényes közönséget és tetszését kifejezve távozott el kíséretével.

MILÁN KIRÁLY SÍREMLÉKE.

Február 8-án volt évfordulója a Milán, egykori szerb király halálának, kinek hamvai ott nyugosznak a krusedóli kolostor sírboltjában. Királyunk, a ki nagylelkűen gondoskodott annak idején eltemetéséről, utóbb díszes emléket is állíttatott sírja fölé, melyet most, az évforduló napján szenteltek fel. A díszes márvány emléklapot Bollé szobrász készítette; homlokzatán a szerb ezímer van, alatta pedig cirill betűkkel eme szavak: *Kralj Milán* = Milán király; apró betűkkel oda van még véve a születés és elhalálozás ideje is.

A gyászünnepélyen jelen voltak a rokonság közül báró Nikolics Feder, báró Baich Milán főrendiházi tagok, továbbá az elhunyt hí barátja, gróf Zichy Jenő és Talián Béla, a képviselőház alelnöke, Brankovics patriárka, több szerb főpap és más előkelőségek. Sándor király személyesen nem jelent meg, hanem két főpapot küldött képviselésében, nevezetesen Vecics arkhimandritát, a belgrádi teologia rektorát és Gyorgyevics Miront, a nanoczi kolostor főnökét.

KÉT TÜZOLTÓ TEMETÉSE.

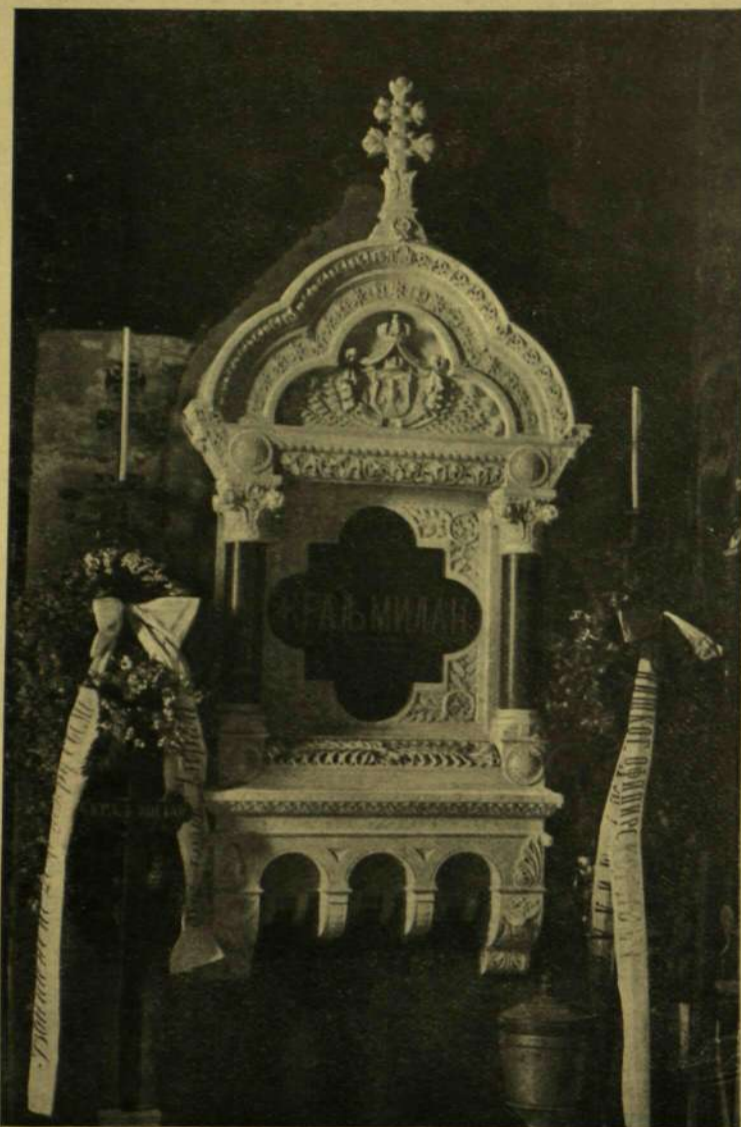
Szmilko József és Herczeg János fiatal tüzoltók földi maradványait mely megilletődés közt temették el febr. 11-ikén. A Concordia gőzmalom jan. 24-iki égésénél halálosuknak estek áldozatul és bezuhantak

a lángözönbe. A sok törmelék közt csak napok múlva akadnak maradványaikra, melyeket az érc fölszerelések után ismertek föl. Leolmozott koporsókban vitték el a maradványokat a fővárosi tüzoltók központi kaszárnyájába, a Kún-utczába, s ott e hó 10-ikén ravatalra helyezték. A ravatal két szivattyús kocsiból állt. Ezen vitték ki a temetőbe is. Tömérdek koszorú érkezett a tüzoltó-testületektől, a gyáraktól, a biztosító társulatoktól, egyesektől és a fővárosi hatóságtól. A temetést a tüzoltó parancsnokság rendezte, a főváros ingyen sírhelyet adott a két halottnak. Rendkívüli sokaság gyűlt össze, a főváros lakosságának részvéte meghatáron nyílvánult. Az összes fővárosi tüzoltók kivonultak s a vidékről is jöttek küldöttségek. A kormány részéről Gulner Gyula belügyi államtitkár jelent meg, a főváros részéről Márkus József főpolgármester és több tanácsos. Előbb Szmilko koporsóját szentelték be katholicus szertartással. Szerberovszky Szaniszló tüzoltó főparancsnok mondtott beszédet, a Ganz-gyár daloskora és a színházak énekkara énekelt, a kürtösök tisztelgést fűjtak és a tüzoltók tisztelgése közt indult el a halottas menet. Közös sírba temették őket, úgyis együtt szolgáltak a honvédségnél, együtt léptek a tüzoltók közé és együtt haltak meg. A sírnál Takaró Imre ref. lelkész közös búcsúztatást mondott. Halálukat ércztáblán örökítik meg a tüzoltó kaszárnya falán. Szmilko Józsefnek felesége maradt, Herczeg Jánosnak anyja és menyasszonya. Az özevgynek és anyának a Concordia-malom halál 50—50 koroná segélyt szavazott meg s a főváros tanácsa is korgyját ad nekik.

A KISFALUDY-TÁRSASÁG NAGY-GYÜLÉSE.

Régi szokás szerint a Kisfaludy Károly halála napját követő vasárnapon, február 9-ikén tartotta nagygyűlést a Kisfaludy-Társaság az Akadémia nagytermében, nagy és előkelő közönség jelenlétében, melynek soráiban megjelent Wallasics Gyula vallás és közoktatásügyi miniszter, Zsilinszky Mihály államtitkár, Görgei Arthur tábornok s közéletünk és irodalmunk számos kitűnősége, nem különben hölgyek is igen nagy számban. Képviseletette magát az Akadémia és a Petőfi-Társaság is.

A nagygyűlésen Beothy Zsolt elnököt s nagyhatású elnöki megnyitót mondott az írői felelősség kérdéséről. A Társaság megalapításának két vezérőle eszméjéből indult ki : a kegyelet és a nemzeti haladás eszméjéből; kifejtette ez utóbbinak és a nemzeti érdeknek szoros kapcsolatát, a mint az a harmincz és negyvenes évek törekvéseiben nyilvánul. A társaságnak annál inkább ki kell tartani a zászló mellett, melynek jelében egykor apánk harczba indultak. Nem szabad lemondania épügy a maga elé tűzött feladatról, mint arról a törekvésről, hogy nemzetünk műveltségét és művészi szellemét a haladó világ érett eszméivel termékenyítse meg, s a történelmi fejlődés folytonosságát, ebben nemzeti erőt érte és védelmezze. Különösen ez utóbbi feladatra van. Mindenkitől, a ki a nemzet kultúráján munkájában gyümölcsöző részt akar venni, meg kell követelni a nemzeti szellemünk sajátosságaihoz, hagyományaihoz és emlékeihez való ragaszkodást.

MILÁN KIRÁLY SÍREMLÉKE A KRUSEDOLI ZÁRDÁBAN.

Singer fényképei után.

SÁNDOR SZERB KIRÁLY KÜLDÖTTEI A KRUSEDOLI GYÁSZÜNNEPÉLYEN.

dást, nemzeti múltunk nagy alakjainak értését és érzését. A világra szóló szellemek közé nem sokat állíthatunk a magunkéi közül s régebbi költőink között nem sok van, a kinek művei ma is élők abban az értelemben, hogy a magunk jószántából újra és újra hozzájuk fordulunk lelki gyönyörért és tanulságért: de a szellemi múlt az élet körének lelkes érzése, lehetőleg gazdagítása és értékesítése a jelenben és jövőre, művelődési munkáinknak legfőbb mozzanatai közé tartozik. Az irodalmi alkotások hatása tovább él, az érzelmek, melyeket keltenek és tudatosakká tesznek, tovább fejlődnek és hatnak, erkölcsi hatásuk áthatja a közönséget. Az emberiség fejlődésére a nagy költők ép úgy hatnak, mint a nagy gondolkodók és nagy feltalálók, felfedezők. Az írói hatás ebből a szempontból nézve mindnyájunkat magunkkal, tehetségünkkel, törekvéseinkkel való komoly számvetésre kötelez. A felelősség szigorú alakja lép elénk, s az irodalmi munka komolyságára int. Nem szabad előtte eltakarni szemünket, elzárni szívünket, sohase fedjük el, hogy egyetlen nagy írója sincs a világnak, ki a felelősség sugallatát ihletében ne érezte volna.

A zajos tetszéssel fogadott megnyitót után Vargha Gyula féltükre olvasta föl lendülettel írt titkári jelentését.

Alexander Bernát (Shakspeare és Katona) című tanulmányát olvasta fel, melyben azt a hatást fejtegette, melyet a nagy angol költő a Bánk bán szerzőjére tett. Kimutatta a két költő pályájának hasonló vonásait, azokat a fordulatókat, képeket, reminiscenciákat, melyekben Katona Shaksperet követi, azt a belső szellemi forradalmat, mely a magyar költő lelkében Shakspeare tanulmányozásakor végbement s arra a következtetésre jutott, hogy Katonának Shakspeare pótolta azt a pezsgő szellemi életet, mely szerencsésebb korok és nemzetek költőinek tehetségét kifejelezte. Alexander felolvasását is tapsokkal fogadta a hallgatóság.

Szabolcska Mihály három szép költeményét, melyeknek elsőjét mai számunkban közöljük, Vargha Gyula olvasta fel nagy tetszés kíséretében, Berczik Árpád pedig Mikszáth Kálmánnak «A kétszeres lennyel» című pompás humorú elbeszélését olvasta fel. Az elbeszélés lapunk részletesen ismerteti. Legutolsó pontja a felolvasások sorozatának a Buljovszky-díjjal kitüntetett «Rutacska» című költemény bemutatása volt, melyet Kozma Andor olvasott fel. Beöthy Zoltán elnök erre felbontotta a pályanyertes mű jellegű levélkáját s ebből Balla Miklós neve tűnt elő.

A nagygyűlést a szokásos lakoma követte az

«István főherceg» szállóudvarán; a lakomán a társaság tagjain kívül számos vendég is megjelent.

Itt mondotta el a Gyulai-serleggel kezében Heinrich Gusztáv kegyeletes emlékbeszédét Scheidius Lajosról, melyet bő kivonatosan mai számunkban talál az olvasó.

Az első felköszöntőt Beöthy Zoltán mondotta a királyra, mint a köteleesség-terjesztés mintaképe. Berzeviczy Albert gróf Apponyi Albertet köszöntötte fel, kinek képviselőházi elnökké való megválasztása mintegy derengése azoknak a régi, fényes korszakoknak, melyek egyaránt fénykorai a nemzeti irodalomnak és a nemzeti politikának.

Apponyi gróf szónoki hatású felköszöntőjét az elnöki megnyitót alapgondolatához fűzte s utolsó párisi útjának egy epizódját említette fel. Egy előkelő tudósokból és írókból álló társaságban arról volt szó, hogy mennyivel kedvezőbb a belső összhang fenntartására az íróknak, tudósoknak foglalkozása, mint a politikusé, mert az előbbi csak az eszmékkel és igazságokkal köteles számolni, egyébre nem kell gondolnia, csak tudományos céljainak elérésére, míg a politikus mindig számolni kénytelen az emberek előítéleteivel, tévedéseivel, szenvedélyeivel, a hagyományokkal, melyek zavaró hatásában kilencztedzredre elvész annak, a mit végcéljával kitűzött. A beszégetés közben a háziúr, kitűnő tudós történetirő és filológus azt mondta, hogy a tudós foglalkozásának még az az előnye is van, hogy nem jár felelősséggel. A szóló ebben nem egyezett meg, sőt kifejtette, hogy bár nem oly közvetlenül megállapítható, mégis mérhetetlenül nagyobb és messzebb terjedő az író hatása, mint a politikusé, nemzetekre, nemzedékekre hat ki, világrészeket s korlátolja. S ez állításának valósága kiderült, mikor a tudós házigazdával a románok azon igényéről beszélt, hogy ők Erdély őslakói s ez kijelentette, hogy ezt a teóriát elveti. Ime, egy tisztán tudományos, történeti és nyelvtudományi kérdés hozzájárul a népszerűség ellenétes igényeinek elbírálásához, vagyis a tudós előtt is a felelősség kérdése áll. Ennek a felelősség-érzetnek a szükségességét hangoztatta felköszöntője végén Apponyi gróf és Beöthy Zoltán, a társaság elnöke emelte poharát.

Kozma Andor a társaság legújabb tagját, Fiedl Károlyt ültette, ez pedig köszöntet mondott megválasztásáért. Még sok felköszöntő következett ezután s a társaság lelkes hangulatban, sokáig maradt együtt s a beszédek és az irodalmi kérdésekről folyt eszmecsere hatása alatt Szöcs Ferenc, a Társaság ügyésze ügyészi évi tiszteletdíját alapítványkép a Kisfaludy-Társaságnak ajánlotta fel.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A föld és népei. Nagy terjedelmű, közérdekű munka *negyedik kötet* jelent meg ez alatt a cím alatt. György Aladár írta s díszes kiállításban a Franklin-Társaság adta ki. Ez a kötet Európát és népeit írja le 660 oldalra terjedő vastag könyvben, melyet nyolcz színnyomatú kép, 16 egész oldalas, és 404 a szöveg közé nyomott kép díszít. A szerző nagy gondal használt fel minden új adatot, hogy valódi képét nyújthassa a mai Európának. E kötet méltó folytatása az eddig megjelent három előbbi kötetnek. Az érdemes munka most *második*, teljesen átdolgozott kiadásban jelent meg. A most megjelent IV. kötet ára díszes kötésben 15 korona, ugyancsak ez az ára a korábbi három kötet mind-egyikének is.

A *tördeli medvehajtás*. Regény, írta Malomay Dezső. Élénk tollal írt társadalmi regény, mely az erdélyi arisztokrácia köréből veszi tárgyát. Singer és Wolfner kiadásában jelent meg; ára 2 korona 40 fillér.

* *Amateur-fényképezés kiállítása*. A budapesti «Photoklub» magyar amateur fényképezők országos egyesülete művészeti fényképek kiállítását rendezte a műbarátok köre helyiségeiben. A kiállítást *Wlassics Gyula* miniszter személyesen e hó 16-án, délelőtt 11-kor fogja megnyitni. A kiállítást azon czéllal rendezik, hogy az év folyamán Turinban rendezendő nemzetközi ipar és képzőművészeti kiállítás fényképezési osztálya részére a magyar amatőrök fölveleleit összegyűjtsék. A Turinba küldendő képek kiválasztására és megírására alakult jury tagjai: gróf Esterházy Mihály, hatvani Gaál Adorján, Müller Bertalan, Rauscher és Czizler műgyemeteri tanárok. A kiállításra az ország minden részéről nagy számban beérkezett képek művészi fel fogás és kivitel tekintetében magas színvonalon állanak.

Vígyszínház. A Vígyszínház magyar sorozatában e hó 12-én «*Régi világ*» című 3 felvonásos színmű jutott színre, ismeretlen szerzőtől. Még az előadás kezdetén sem tudták, ki írta. A darab a szabadságharc után következett, elnyomtatott rajzolta sok korrajzi érdekességgel. Hőse Bonyhay Dávid, volt honvédmegyei, ki a szomorú állapotokat mélyen érzi. Felesége azonban előítéletes, s nem akarja lányát oda adni egy fiatal mérnökhöz, Nagy Gábor

Kallós Ede. Radisics Jenő. Schmitz Bruno. Lechner Ödön. Bezerédi Gyula. Rauscher Lajos. Czizler Győző. Lotz Károly. Bartholdi Auguste. Házy György. Lambaux Jef. Hauszman Alajos.

AZ ERZSÉBET-SZOBOR BIRÁLÓ BIZOTTSÁGA. — Weinwurm fényképe.

hoz, mert ez egyszerű tanító fia, mígnem megtudja, hogy a lány meg akarja magát mérgezni. A történet nem valami új, nincs is jól összejátszva, de a darab részletei és egyes helyei érdekelték a közönséget. Az első felvonás után hívták is a szerzőt, de a szereplők jelentek meg, s ezek közül az egyik művész, *Nikó Lina* rámutatott a színház jeles művésznőjére, *Hunyadi Margit*ra, ki a darabban Bonyhayné szerepét oly kitűnően játszotta. Ez a jól ismert művész a szerző. Hosszan megtapsolták.

Népszínház. Február 8-ikán a népszínház «*Egy görbe nap*» című eredeti bohózatot adott elő. Írta «Csicseri Bors és társa». Ismeretes azonban, hogy az álnév alatt *Agai Adolf* a «*Borsszem Jankó*» szerkesztője rejlik és *Atmássy Tihmér*, a rég ismert író. A bohózat egész személyezte a «*Borsszem Jankó*» élezip ismert alakjaiból telt ki. Mindenk az említett lapból ismert észjárásával és szavaival jelenik meg a színpadon. A mese pedig az, hogy *Wewrewshegyi Dávid* egy börzei ügyetlen 7000 koronát nyer oly föltétellel, ha azt egy nap alatt elmulatja. Az Ós-Budavár mulató helyét választja s itt összegyűlnek az említett élezip alakjai is. Mindnyájan úgy voltak öltözve, a mint a lap rajzai után ismeri a közönség. A közönség jól mulatott a bohózatban.

A *népszínház bérlője*. A népszínház bérbéadásának ideje az ősszel véget ér. Budapest városi néma, miután a színház a város tulajdona, kihirdette a pályázatot az új bérlőre. A mostani bérlő, *Porzolt Kálmán* az eddigi bérlőnél tetszemenek nagyobb összeget ígért, ezenkívül 143,000 korona összeget is letett biztosítékul. A főváros népszínházi bizottsága február 11-ikén újabb öt évre *Porzolt Kálmán*nak adta ki a színházat.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia február 10-iki ülésén *Pauler Gyula* elnököl és *Zsilinszky Mihály* közoktatási államtitkár, a történetírás régi munkása, mint rendes tag tartotta székfoglalóját.

Zsilinszky egy nagyobb munkájának «A nemzet szerepe az emberiség történetében» bevezető részét olvasta föl. Abból a tapasztalásból indúl ki, hogy némely nagy és hatalmas nemzetek elvesztek, nyelvükkel, alkotásaikkal egyetemben; más nemzetek viszont kicsiny kezdetből nagyokká és hatalmasokká váltak. A magyar nemzet, a mely utolsó raja volt az ezer esztendőn át tartó népvándorlásnak, ezer éves történetre nézhet vissza és ez aránylag nagy idő után is még mindig fiatal, a nagyság, a virágzás küszöbén álló nemzetnek mondható. Jövendője attól függ, hogy ezután hogy fog megállni azon a helyen a germán és szláv faj közt, a melyen már ezer esztendő óta áll, a hol sokszor

nagyon megfogyott, de nem tört meg soha. E gondolat kapcsán azokat az eszméket és érzéseket vizsgálta, a melyek bizonyos korban az egész emberiséget mozgatják. Zsilinszky korunk legfőbb törekvésében látja, hogy a kultúra és a civilizáció egységét akarjuk megteremteni világszerte. Ebben a törekvésben nem gát a faj, a nemzet; a tenger már nem választja el egymástól a világrészeket, a fajokat és a nemzeteket, de összeköti. A székhelylőt nagy tetszéssel fogadták. Ezután *Mandelló Gyula* mint vendég olvasott föl a *középkori munkabücsök*-ről. Bevezetőül a pozsonyi számadás-könyveket ismertette, a melyek 1434-től kezdve majdnem hézagtalanul meg vannak. Ezek becses kincses bányái a kulturális, pénzügyi és gazdaságtörténeti adatoknak; abban pedig egyetlen, hogy a középkori munkabücsöket nagy tömegben tartotta fenn. A munkabücsök sok fajta munkáról tanuskodnak, s megvilágítják az egykorú társadalom szervezetét az egyes társadalmi osztályok életét külön-külön és egymáshoz való viszonyukban. Az akadémikusok ezt a fölolvastat is megélték.

MI UJSÁG?

A király Budapestben. Ő Felsége e hó 19-ikén utazik vissza Bécsbe, hogy ott jelen legyen Rajner főherceg aranylakodalmán, aztán ismét Budapestre jön. A király itt léte alatt visszavonultán él, de folyton állami ügyekkel foglalkozott. Hétfőn és esztendőn délelőtt a király általános kihallgatásokat adott s ad, a míg Budapestben lesz.

Február 8-ikán Ő Felsége megjelent a váci-utcai *tiszti kaszinó bálján*. A kaszinóban délelőtt leplezték le a király életnagyságú arczképét, a Felső ajándékát, melyet Watta nevű bécsi festővel készítették. A tiszti kaszinó a bálra kétezer meghívót küldött s meg is lett szorongásig a szép helyiség. A katonai méltóságok mind ott voltak, valamint *Szell Kálmán* miniszterelnökkel a kormány tagjai, több államtitkár, a polgármester, a főrangú családok tagjai és a képviselők közül is sokan. Az első hivatalos fogadás kilencz órákor volt, a mikor *József főherceg* érkezett. A király pedig kilencz órákor. Ő Felsége a bál háziasszonyai közül herceg *Lobkovitz Rudolf* hadtestparancsnok neje-czég nyújtotta karját, s bevezette a terebe, a hol a többi háziasszonyal kezdett társalgást, majd pedig az urakkal folytatott. A király egy órát töltött a bálban. — E hó 11-ikén az udvarnál volt bál, melyre *Ottó főherceg* és neje *Mária Jozefa* főhercegnő előtte való este érkeztek meg. Február 12-ét *hamvasz szerdát* az udvarnál is megtartották. A király reggel 8 órákor az udvari kápolnában misét hallgatott, s Kanter Károly apátjelöltnek a misét megmondta. Ő Felsége e hó 12-ikén délelőtt a *műcsarnokban* tett látogatást s megnézte ott az

Erzsébet királyné szobrára érkezett pályaműveket és *Feszty Árpád* nagy festményét. Fogadására egybegyűltek: *Szell Kálmán* kormányelnök, gróf *Széchenyi Gyula*, *Wlassics Gyula* miniszterek, *Ráth György* főrendiházi tag s a képzőművészeti társulat tisztviselői. A műcsarnok lépcsőzetének alján a Felső megállott, szétnézett a tereben, s úgy nézte a szépművészeti múzeum építkezését és megkérdezte a miniszterelnöktől, hogy mikor lesz kész? «Két-három év múlva, Felső», felelte *Szell* miniszterelnök. Majd az ezredévi emlékművet vette szemügyre a király és hosszasan nézte Gábor arkangyal ércalakját. Ezután bement a műcsarnokba, a hol *Ráth György* kalandorlása mellett az Erzsébet-szobor pályaműveket tekintette meg, megjegyezte, hogy a művészek komoly, lelkiismeretes munkát végeztek. Ezután a király a *Feszty* festményéhez ment. Itt *Szell Kálmán* kormányelnök mutatta be *Feszty Árpádot* a királynak. A kép tetszett a királynak, a ki aztán a jelenvoltaktól elbűcsözta, a budai vár-lakba hajtattott vissza.

A február 13-iki általános kihallgatás után esti 6 órákor *udvari ebéd* volt, és pedig a királyi lak új részében, a Szent-István tereben, mely az eddigi helyiségénél jóval tágasabb lévén, 41 meghívást bocsátottak ki. A miniszterek mindnyájan ott voltak, s több képviselő és törzstiszt. Ebéd után a király hosszán beszélgetett vendégeivel. Ezen a napon a képviselőkkel nagy vita folyt a trónörökös pétervári útjáról és arról, hogy kíséretében magyar nem volt. *Szell* miniszterelnök adta meg vita közben a fölvilágosítást. Ebéd alatt a király hosszán beszélt a mellette üléi miniszterelnökkel, s a megelégedés látható jelei feltűntek a vendégeknek.

Az *udvari bál*. Február 11-én, farsang utolsó napjának estjén a budavári királyi palota régi épületeinek ablakai végtől-végig ki voltak világítva és a fogatok, kocsik sokasága robogott föl a pesti oldalról. Az udvari bálra meghívottak már nyolcz óra előtt ellep-ték a gyönyörű termeket. A király, az uralkodóház több tagjával éjfélig volt jelen a bálban. Körülte a magyar kormány tagjai, a magyar állami méltóságok, az országgyűlés két házának tagjai, katonai méltóságok, főpapság, a budapesti konzulok és sok előkelő asszony, leány. Az Erzsébet-szobor bíráló bizottságába hívott három külföldi művész is jelen volt.

Az elfogadó termekben gróf *Apponyi Lajos* udvarnag és lovag *Loebenstein* udvari tanácsos szertartási igazgató fogadták a vendégeket. *József főherceg* nejevel és leányával, Erzsébet Henriette főhercegnővel nyolcz óra után érkeztek.

A lugassá varázolt nagy márványterem egész hosszában az egyik oldalon hölgyek foglaltak állást négy-ötösorok sorokban, míg a másik oldalon az

urak állottak föl, magyar díszben, katonai egyenruhában, vagy papi öltönyben. A közös és magyar katonai egyenruhákon kívül látni lehetett román, bolgár, német, svájci és török katonai egyenruhát. A sok bíbor és lila papírtónny közt föltűnt Eitel Adolf Viktor országos képviselő evangélikus papi ezüst csattos Lutherkabátja. A tarka díszruhás mánások, képviselők, diplomaták és egyéb előkelőségek sorában kevésbé tűnt föl Makka Zsigmond, az ákosfalvi székely képviselő, fekete, selyemmel kivarrt mentéjében, első pillanatra csak fehér harisnya nadrágja különböztette meg azoktól a béli vendégtől, a kik fekete magyar díszben jelentek meg. Szerényen húzódott meg a vendégek között.

Kilenczefél órakor lépett a király a nagy terembe. Karján vezette Mária Jozefa főhercegnőt; aztán Ottó főherceg jött Klotild főhercegnővel; József főherceg leányával Erzsébet Henriette főhercegnővel karján. Mögöttük jött a fényes udvari kíséret.

A mikor az udvar a terembe érkezett, Berkes bandája rákezdett a 'Tul a Tiszán'... kezdetű csárdásra. A párok legott föllálltak a csárdáshoz, a melyen József főherceg leánya, Erzsébet Henriette főhercegnő nagy kedvvel részt vett Csiróky László gróf karján. A táncokban 75 tánczos és 103 tánczos vett részt. Az első négyes után Mária Jozefa főhercegnő visszavonult a fehér terembe, a hol neki Andrásy Aladár grófné főudvarmesternő bemutatatta a még addig be nem mutatott hölgyeket. A bemutatás után a hölgyek visszatértek a táncterembe, a honnan a főhercegnők a palotahölgyekkel egyengetve tizenegy órakor a teázó-terembe vonultak vissza. A teát három asztalnál szolgálták föl. Az elsőnél Mária Jozefa főhercegnő ült az asztalnál, jobbán Erzsébet Henriette főhercegnővel, a másikkal Klotild főhercegnő, a harmadiknál pedig Andrásy Aladár grófné. Mária Jozefa főhercegnő asztalánál ült a hercegasszony mellett Széll Kálmán miniszterelnök neje. A tea után tovább folyt a tánc. A füzértánc alatt megnyiták a buffetermek ajtóit s a nem tánczoló urak csakhamar odavonultak. Az udvar távozásával a fényes farsangi ünnep éjfélkor ért véget.

A király egy magyar festőművésznél. Ő Felső VII. Edvárd angol király koronázására emléklép legújabb arcképét szánta ajándékkul. A kép megfestésével Benczúr Gyula jeles művésztünk bizta meg. Febr. 8-án jelent meg a király Benczúr Bajza-utcai műtermében, s a mesternek két teljes óra hosszáig ült, mialatt folyton társalgott, főleg művészeti ügyekről. E hó 11-én újlag megjelent a műteremben, s másfél óra hosszat ült készülő képehez s ez idő alatt a művész befejezte a felség fejének festését. A hasonlóság meglepte a királyt, a ki most is művészi ügyekről beszélgetett. A király aztán megtekintette a műtermek képeit, különösen az ezredéves nagy képet, a mely azt a jelenetet ábrázolja, a mikor a király 1896 június 8-ikán az országgyűlés két házának Szilágyi Dezso elnök tolmácsolásával fogadja hódolatot. A király megígérte, hogy saját alakjának hűsége érdekében ehhez a festményhez is szívesen ül.

Ferencz Ferdinánd főherceg a csári udvarnál. Ferencz Ferdinánd főherceg pétervári időzése a legnagyobb udvari ünnepekkel volt összekötve. Elutazása előtti reggelen február 12-ikén a csár és ezárné fényes reggelit rendeztek tiszteletére a csári palotában. A főherceg délután három órakor utazott vissza Bécsbe.

Az országgyűlési képviselők arcképeinek közlését, a mit a múlt évben már megkezdünk, közelebb folytatjuk és befejezzük megjegyezvén, hogy a közlés folytatását, az időközben felmerült időszéri, halaszthatatlan közlemények sokasága miatt voltak kénytelen pár héttel későbbre halasztani.

Drága élesztő. Egy csemegetízlet Tetschenben nemrég bizonyos mennyiségű élesztőkivonatot: 'esitogén'-t vásárolt meg, mely nem akart a közönségben vedőre akadni. A szerzemény szerencsés tulajdonsága talált utat és módot a sörgyártás technikai újdonság tulajdonságára; elővett egy Maggi-palackot és ársított belőle sítogént olyanoknak, a kik Maggi-t kértek. Azonban a törvény szeme őrködik. Rövid idő múlva az történt, hogy egy cs. kir. járábíróság az élesztő-tulajdonost az élelmiszertörvény alapján 200 koronájnyi költésére és bírságra ítélte.

'IBIS' című portmentesítő hirdetés olvasóink figyelmébe ajánljuk. Főraktár: Szimon István fűszerkereskedésében, Váci-körút 12.

A viszketegei bőrbajok, sömörbántalmak, ótvár, bőrpelidézés, izadási és bőrkítetek ellen általános figyelmet érdemel az Erényi-féle 'Ichtio-Salicyl', mely szagtalan, ártalmatlan, a test bármely részén használható feltűnő eredménnyel. Nagy tégely 3 kor. utasítással. Készítő: Erényi Béla, Szabadszállás. Főraktár: Török József, Király-utca 12.

HALÁLOZÁSOK.

CROY-DÜLMEN RUDOLF herceg, Izabella főhercegnőnek, Frigyes főherceg, pozsonyi hadtestparancsnok feleségének apja meghalt a francziaországi Cannesban. Az elhunyt a Croy-Dülmén-családnak a feje volt. Dülménben született 1823-ban. Arany-

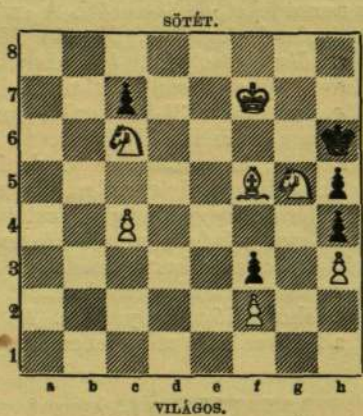
gyapjas vitéz volt és a porosz urakháznak örökös tagja. Frigyes főherceg és neje, Izabella főhercegnő, a kiket táviratilag értesítettek, már csak a herceg halála után érkezhettek meg Cannesbe. A holttestet Dülménbe (Vesztfália) viszik.

Elhunytak még a közelebbi napokban: FANKOVICH SÁNDOR, a munkácsi állami főgimnázium igazgatója, 56 éves korában Munkácsen. — TÓTA PÜLÖP, Bazil-rendi pap, házfőnök, 55 éves korában, Mária-Pócsen. — Id. ZOMBORY KORNÉL, kereczkei görög kath. lelkes 64-ik évében. — MAKOLDY JÓZSEF, posta- és táviró-felügyelő, buggói tisztviselő, Molnár Viktor és Saterényi József miniszteri tanácsosok sógora, Brassóban. — RIMÁNY GÁBOR, az egri főképtalan számtartója Rákosszabán, 78-dik évében — JANTIKY JENŐ, Baranyamegye volt főjegyzője és földmívelésügyi miniszteri nyug. osztálytanácsos, életének 58 évében Budapestben. — BARTHOLESZKY ISTVÁN földbírtokos, nyug. cs. és kir. huszárhadnagy, 78-ik évében Répcelakban. — ANTONY BÉLA 1848-49-diki honvédszázados, nyug. törvényszéki jegyző 75-ik évében Balassa-Gyarmaton. — KÁVÁSY SÁMUEL 48-as honvéd, földbírtokos, m. kir. postamester és nyug. körjegyző 73 éves korában Erkváson. — Dr. KRIEGER JAKAB, besztercebányai orvos, a ki mint tábori orvos részt vett a szabadságharcban 74 éves korában. — PÉTERES JÁNOS, az ungvári kath. főgimnázium tanára, Ungváron. — SOLTÉSZ-NAGY BÉLA, a konstantinápolyi osztrák-magyar nagykövetséghez beosztott cs. és kir. alkonzuli Abazsiában 20 éves korában, s Miskolcra helyezték örök nyugalomra. — VÁNCZY-RIGÓ FRIGYES, a kolozsvári takarékpénztár és hitelbank tisztviselője, 79 éves korában Kolozsváron. — TOMISCH FERENCZ, dr. ügyvéd, 51 éves korában Szombathelyen. — STACHO DEZSÓ dr. m. kir. honvédezredorvos, 38 éves, Zilahon.

BARTHOS TIVADARNÉ, nyug. kir. ítélőtáblai bíróné, szül. Meczer Otília, 66 éves korában Budapestben s holttestét Sátoralja-Ujhelyre szállították a családi sírboltba. — ÖZV. DÖMSÖDI MAGYAR LÁSZLÓNÉ, szül. Bolyó ZSUZSÁRNA, 67-ik évében Budapestben. — ÖZV. ANDORKA TAMÁSNÉ, szül. Szatsury Mária 82 éves korában Zsujtán. — KOZMA JÁNOSNÉ, szül. Szathmári P. Lídia, Kozma Gyula kir. főgyógyász édes anyja, 75 éves korában Maros-Vásárhelyen. — KONÓSI MARGIT, Kőrösi Józsefné, a budapesti statisztikai hivatal igazgatójának fiatal leánya.

SAKKJÁTÉK.

2261. számú feladvány. Bilow O. J.-től.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

A 2244. sz. feladvány megfejtése Bartsch J.-től.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. 1. He7-e6 ... Fd7-e6: (a) 1. ... Ke5-e6: (b) 2. Fe7-d6+ ... t. sz. 2. Va7-d7+ ... t. sz. 3. V mat. 3. Fe1-e6-f5 mat.

b. c. 1. ... Ba1-a7: (c) 1. ... f3-e2: 2. Fe4-f3+ ... Ke5-f5 2. Va7-d4+ stb. 3. He6-g7 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomornyán: Németh Péter. — Lépártár: Hoffbauer A. — Bakony-Szentlászlón: Szabó János. — Kecskemén: Balogh Dénes. — A pesti sakk-kör.

Szerkesztői üzenetek.

A nemtő. Ma már meglehetősen divatjunkt múltak az ilyen drámai allegóriák. Az egész különben meglehetősen élettelen, a verselés is döcögős, pátoszában is több a mondva csinált, dagályos szónokiaság, mint az érzés és drámai hűv. Egyes jobb ötletei, természetesebb fordulatjai azonban tehetőségre vallanak.

Két önkéntes úr közt egy angyal. Rajz. Nagyon nehéz dolog az ilyen tárgyat jól megírni, pedig csak úgy érne valamit. Ez a hosszú című rajzocská azonban csak közléstelen sikerült.

Ne félj. Úgy elnéztek. Emmuska édes... A két első meleg közvetlenségével őszinte érzés hangjait szólaltatja meg, — a közzelhatók közé soroztuk.

Eszter asszony. Naívl borzalmas történet. A balada, ha művészetben van írva, megtűrt bizonyos mértékű borzalmasságot, de ez a vers csak akarna balada lenni, valójában rossz versekre szedett rendőri hír.

A 'Vasárnapi Ujság' 3. számában megjelent képtalány megfejtése: Jussin, a költő, hármat szeretett: A dalt, a leányt és a kezevet.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Az életnek arany fája gyakran már akkor kezdődik, amikor a hordja magában a pusztulás csiráját, mikor kiféle még teljes szépségben díslik. Hány ember van, a ki lappangó tüdőbetegségben szenvedve, embertársait még szép arcával és izmos testalkatával megörvendezteti; azonban az orvos szakértő tekintete intdál adja nekünk állapotának védelmes voltát. Tartós kórhézés és tüdővésznek igen gyakran szokott irgalmatlan előhírnöke lenni. E mellett a légzőszervek megbetegedése, úgy mint gégefő- és légcsőhurut, rekedtség, asthma, tüdőhurut, vérköhögés, nehéz lélekedés, mellszorulás, tüdővesztésbántalom stb. mindannyian készítek elő az utat e szörnyű vérsnek az emberi testbe való behatolására. A ki e bajokat figyelmen kívül hagyja, maga ellen vétezik, annak inkább, ha tudja, hogy van szer, mely eddig a legmagasabb esetekben is sikerdús volt.

Hogy csakugyan valódi 'Pectorát' kaphassunk, csak Diana gyógyszerházból kérjük, Budapest, Károly-körút 5, honnan 3 koronás csomagokban küldik.

SERRAVALLO 8984
CHINA-BORA VASSAL
Kínai helyreállító szer gyengék, vérszegények és lábbadók számára. Ajánlja és használja orvosi kitüntetésekkel. 1200-nál több orvosi elismeréssel.
Kínáló iz.
Külföldre több arany és ezüst érmelem.
Árak: 1/2 literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40.
Kapható minden gyógyszerháznál.
Serravallo J. gyógyszer. Triestben.

Izzadságtól kipárolt testrészek lábak és hónalj között, valamint viszketegeggel előforduló bőrkíteteknél, ótvár, sömör ellen bámulatos hatású az Erényi-féle ICHTIOL-SALICYL. Szagtalan! Ára 3 korona utasítással. Székfüldi: Erényi gyógyszerész Szabadszállás. Főraktár: Török J. Király-utca 12. sz. Egger gyógytár, Váci-körút 17.

POLGÁR SÁNDOR
orvosi mű- és kötszerész
Budapest, VII., Erzsébet-körút 50
legutányosabban beszerezhetőek saját gyártmányu m. kir. szab. sérvkötők, betegápolási-czikkek, kötszerek, összes gummiárúk, valódi francia különlegességek (óvszerek) stb. 9123
Képes árjegyzék ingyen

Legtökéletesebb arctisztító- és szépitő-szerek:
Akácia-crème 2 kor.
Akácia-crème 1 kor.
Akácia-crème 1 kor.
Törvényesen védve.
Kapható a gyógyszerháznál.
Főraktár Budapest: KRIEGER GYÖRGY 'Koronagyógytár', VIII., Kálvin-tér.

BEREGHY JÓZSEF intézete
a phys.-mech. gyógymóddal egészen eltávolítja a testnek különböző elcsúfításait és hátrgerinc, kezek és lábak elgörbülését stb. minden fájdalom, gép és fűző nélkül. Gyógyszakértő
Budapest, Arena-út 7/b. szám.
a svéd gyógygymnasztika és a massage-technika el-sajátítására: Hartelius és Esmarch tanárok módszere alapján. Gyógyülés-nként 1 koronától feljebb. Intézetben kívül levélbeli meghívásra. Bónáság, gyermekbénaság, ischias, köszvény, izom és ideg-fájdalmak egy gyógyulás alatt megszüntetnek. Köszönőlevelek intézetben megtekinthetők. Fogad 1-3-ig. — Részletes prospektus ingyen.

Legjobb és leghírnevesebb pipere hölgypor: a La **VELOUTINE** Különleges Rizpor BISMUTTAL VEGETIV CH. FAY, ILLATSZERÉSZ. PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

GERMANDRÉE PORHANTÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTAKBAN Francia szabadalom. A szépség titka, ideális illattal feltellettül tartós, egészséges és diszkrét. A Germandrée az arcbőrnek egészséges és üde színt ad. 1900 évi Párisi Világkiállítás: ARANYÉREM MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS. Kapható Török József gyógyszerháznál Budapestben.

A legjobb száj- és fogápoló-szerek. **STOMATIN** -Fogpor (üvegdozsa) A fogak pár nap alatt tisztá alatti tisztá fehérek lesznek. -Fogpaszta (dobozban) Ára: 1—1 korona. -Fogkrém tubusban. Ára: 70 fillér. -Szájvíz kitűnő illatú szájdésinficidó, szájszagosító, elegáns, kis szobegységben Ára: 70 fillér. Honi gyártmány, kapható mindenütt. Előre baktólót* 3 kor. értékű rendelést bérmentve küld a **STOMATIN** GYÁR, ZOMBORBAN.

MARGIT-CRÈME, mely vegyítés, sem higanyt, sem ólomot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ez a világhíri arckozmetikum pár nap alatt elhárítja a széplőt, májfoltot, pattanást, bőrtájt (Mieser) és minden más bőrbajit. Kisimítja a ráncokat, reddiket, himlő-helyeket és az arcot hófehérre, simává és üdévé varkossa. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor., Margit hölgy-por 1 kor. 20 fill., Margit szappán 70 fill. Margit loppép (Zahnpasta) 1 kor., Margit arcvíz 1 kor. Hamisítványok bíróság által elűzöttek. — Postán utánvéttel vagy a pénz elvétel beküldése után küldi a készítő: **FÖLDES KELEMEN** gyógyszer. Arad. Budapesti főraktár: Török József főgyógytár, Király-u. 12. és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszerháznál. **Legjobb szépitő-szer.**

SZENÁSY, HOFFMANN és TÁRSA SELYEMARUHAZA BUDAPEST, IV., BÉCSI-UTCZA 4.
A **BÁLI ÚJDONSÁGOK** teljes választéka raktárra érkezett. Czeégtünk elve csak 'First Class' gyártmányok alárusítása. Czeégtünk az országban az egyedüli, mely Lyon és Páris legelső s leg-híresebb gyárosaitól közvetlen összeköttetésben áll; az általunk lekötött minták és minőségek kizárólag czeégtünkél szerethetők be. Minden egyes árucikknek **föltétlen szabott ára,** nyilván, számokkal van jelölve, ennél fogva a tulbecslés teljesen ki van zárva. Mintdó a vidékre kívánatra bérmentve küldetnek. **SZENÁSY, HOFFMANN és TÁRSA** SELYEMARUHAZA BUDAPEST, IV., BÉCSI-UTCZA 4.

RIVIERA IBOLYA IGAZI IBOLYA ILLAT Kizárólagos készítői **MOTSCHA & S. T. B.** BÉCS, LUGECK 3. sz.

+ Soványság + Szép telt testidomok a mi keleti szőpörantól, 1900. évi párisi arany-éremmel kitüntetésre 6-8 hál alatt már 20 fontnyi gyarapodást képez. Orvosi rend. szerint. Szőpörantobesötetés. Nem szédülés. Számos kitüntetés. Ára kartononként 3 kor. 50 fill. Postaköltség vagy utánvéttel. Használati utasítással. **Hygien. Institt 9155 D. Franz Steiner & Co.,** Berlin, 18. Königsplatzstrasse 69. Főraktár Magyarország részére: Török József, gyógyszer. Király-u. 12.

5 koronáért küldök 4 1/2 kg. — 50 drb. a sajátosnál kevésbé megőrült finom, enyhe, szépen szortirozott 9232 **piperesszappant** róma, méz, ibolya, rózsada, jázmin stb. illatú darabokból összeválogatva **Kann Ignác Bécs,** II., Lilienbrunnngasse 17.

Az arcz szépségét és ápolását legbiztosabban elérhetjük a **Leichner-féle zsir-arczpor** Leichner-féle Hermelin- és Aspasia-arczporral. E híres arczporok a legmagasabb hölgykörök és elsőrangú művésznők által előszeretettel lesznak használva, mivel azok az arcbőrnek fiatal, viruló, rózsás színt adnak és nem lehet látni, hogy az arcz porozva van. Csak zárt dobozokban kapható a gyárban: Berlin, Schützenstrasse 31, ugyszintén minden illatszerekkereskedésben. **Leichner L.,** Berlin, a királyi színházak szállítója. A pályabírálok alelnöke az 1900. évi párisi világkiállítás.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcson Részv.-társ. Irodái: VI. ker., Andrássy-ut 5. (saját házban). 8963 Befizetett részvénytöke 10 millió korona. Elfogad betéteket takarékbetéti könyvekké és pénztári jegyek ellenében 4%-os kamatozással, valamint folyószámlában (check-számlán). A 10%-os betétkamatt-adtót az intézet fizeti. **Le-számítól váltókat, előlegeket nyújt értékpapirokra. VÁLTÓ-ÜZLETET** megbizásból teljesíti mindenféle értékpapirok vételét és eladást a legelőnyösebb feltételek mellett s foglalkozik minden a váltóüzletek keretében tartozó üzletággal. Üzleti órák: délelőtt 10-1/2-ig, délután 3-1/2-ig. Magyar kir. osztályosjegyek főelárusító helye IV., Ferenccik-tetőre 2. szám. Kézi zálogüzlet: IV., Károly-körút 18. IV., Ferenccik-tetőre és Irányi-u. sarkán, VII., Király-u. 57., VIII., József-körút 2., Ulái-út 6.

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG. Budapest, V. ker., Ferenccz József-tér 8. sz. **Kristályüveg készletek, remek virágvázák és alkalmi dísz tárgyak.** Üzlethelyiségünk nem a Lánchíddal szemben, hanem az Akadémia mellett a Béla-utca sarkán létezik.

NÖTHLING VILMOS magkereskedésében Budapest, Kálvin-tér 9. sz. alatt szerezhetőek be a legkínálóbb és legmegbízhatóbb gazdasági, kerti-, vetemény- és virágmagvak. **Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.**

Parádi üvegyár raktára GÖRÖG ISTVÁN Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 15. szám. Nagy választék mindenféle üvegnemekben. Asztali készletek stb. igen jutányos áron. 9122

WACHTL ÉS TÁRSA fényképészeti cikkek raktára BUDAPEST, IV., Eskü-út 6 (Klotild fsh. palota). Telefon. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

DAVID KÁROLY ÉS FIA doboz-papíraru és szab. fémkapocsgyára Budapest, I., Mészáros-utca 38. Telefon 91—48. Gyárt nagyban elárusításra következő új cikkeket: A legfinomabb családi dobozokat és díszborítékokat (levélpapírokkal és borítékokkal), névjegykártyák, gyászlapokat, gyászleveletpapírt, gyászleveletpapírt, saját gyártmányú díszes papírokat, elüzet rajz-táblákat, székényecskéket és torapapírokat, továbbá papírtányérokat, plakátosceket és különféle összehajtható dobozokat. **Állandó kiállítás a fenti cikkekéből a városligeti iparsarnokban megtekinthető.** 9307

KOTSCHY ERICH 9169 első magy. mech. szőnyeg-kiporlási, szőrmemegóvási és moly-irtási intézet. Nagy mérvben gőz-erővel. BUDAPEST, Hungária-út 94. — Telefon sz. 506. **HIRMANN FERENCZ** RÉZÁRU-GYÁRA, Budapest, VII., Csányi-utca 9. sz. Készít gőz-, víz- és légszuszvatétköz szűréses rézárúkat, bor- és sórszivattyúkat, szőrkímert, peronopora fűszekgőzőkbe való minden egyes rézalkatrészt, hiteles kereskedelmi rész-sulyokat, felirati táblákat horgany v. fémhál stb.

